

Rådsmøte nr. 2/2026

Dato: 17.03.2026, klokken 10.00 – 16.00.

Sted: HK-dir, Carl Johans gt. 7

Faste saker

Sak A	Godkjenning av møteinnkalling	Vedtak
Sak B	Godkjenning av dagsorden	Vedtak
Sak C	Referat fra forrige rådsmøte	Vedtak
	Saksdokumenter:	
	1. Protokoll fra rådsmøte 27.01.2026	

Ordinære saker

Start	Slutt	Totalt	Saksnr.	Tittel	Sakstype
10:00	10:02	00:02		Velkommen og godkjenning av saker	
10:02	10:05	00:03	O-10	AU orienterer	Orientering
10:05	10:35	00:30	O-11	Studiebarometeret	Orientering
10:35	11:20	00:45	D-12	Finansiering	Diskusjon
11:20	11:35	00:15		Pause	
11:35	12:05	00:30	V-13	Tosøylesystem	Vedtak
12:05	12:35	00:30	V-14	Fagskolelærerutdanning	Vedtak
12:35	13:20	00:45		Lunsj	
13:20	13:50	00:30	V-15	Lovverk	Vedtak
13:50	13:55	00:05	V-16	Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning	Vedtak
13:55	14:05	00:10	V-17	Budsjett 2026 - samling	Vedtak
14:05	14:15	00:10	D-18	Studietur september	Diskusjon
14:15	14:30	00:15		Pause	
14:30	15:30	01:00	D-19	Innspill til arbeid med videreutvikling av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)	Diskusjon
15:30	16:00	00:30	V-20	Evalueringsav Nasjonalt fagskoleråds arbeid og innspill til mandat	Vedtak

Referat rådsmøte 27.01.2026

Til stede

Navn	Organisasjon
Arvid Ellingsen	LO
Henrik Hamborg	NHO
Margrete Gjessing	NHO
Odd Joar Svensson	KS
Trond Bergene	Spekter
Ingeborg Lovise Tyse	Utdanningsforbundet
Einar Hanisch	YS
Anja Johansen	FFF
Aage Alexander Foss	FFF
Kristin St. Hilaire	KS
Elin Dahling	HØY
Ketil Solbakke	HØY
Heidi Munthe-Kaas	NFFL/KFF
Cathrine Westmork	Kompetanseforbundet / FuN
Thea Tuset	ONF
Benedikte Sterner	LO

Observatør

Christin Drangslund	NOKUT
Else Kathrine Nesmoen	HK-dir
Kristoffer Egset	ONF

Sekretærer

Margareth Haukås	HK-dir
Linda Kjosaa	HK-dir

Forfall

Helene Ytteborg	Virke
Trine Røssevold	NFFL
Brynjar Rønningen	KS
Målfrid Rønnevik	NHO
Tord Hauge	NHO

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Dagsorden

Sak A – Innkalling – godkjent

Sak B – Dagsorden – godkjent

Sak C – Referat fra rådsmøtet 02.12.2025 – godkjent

O - 01/26 AU orienterer

KD orienterte om prolongeringen av rådet og en evaluering av dagens mandat

AU orienterte om driftsmidler, forslag til forskrift om unntak og tilpasninger til fagskoleloven for Forsvarets fagskoler, NKR kick-off innlegg ved Arvid Ellingsen, avslag på søknad til Kunnskapsdepartementet om 500 000 kroner til støtte til fagrådene, referansegruppe for Fagskolekonferansen og invitasjon fra NOKUT om å delta i referansegruppe for metodikk for tilsyn med kvalitetsarbeid ved fagskolene og søknader om institusjonsakkreditering.

V - 02/26 Observatører i rådet

Vedtak:

1. Nasjonalt fagskoleråd gir HK-dir fast observatørplass i rådet.
2. Observatørplassen knyttes til stillingen avdelingsdirektør for høyere yrkesfaglig utdanning
3. Observatøren har møte- og talerett, men ikke vedtaksrett.

O - 03/26 Årsrapport 2025

Rådet tar saken til orientering med følgende endring: *Norge har en felles portal for kvalitetsindikatorer i DBH (Database for statistikk om høyere utdanning) gjennom den såkalte NOKUT-portal for høyere utdanning og DBH-HYU for høyere yrkesfaglig utdanning. Samlet omfatter disse databasene hele tertiærsektoren — universiteter, høyskoler og høyere yrkesfaglig utdanning. Formålet er å gjøre indikatorer for kvalitet i utdanning og forskning mer tilgjengelige, og å gi et felles datagrunnlag for: akkreditering, evalueringer, analyser og offentlig innsyn. Portalen samler kvantitative kvalitetsindikatorer, som kan omfatte: studenttall, gjennomføring, fullføringsgrad, kjønnsfordeling, institusjonstyper og andre nøkkeltall for kvalitet og struktur. Tilstandsrapporten for høyere yrkesfaglig utdanning (HK-dir) publiseres årlig og bygger på data fra DBH-HYU.*

O - 04/25 Regnskap 2025

Rådet tar saken til orientering.

V - 05/26 Evaluering – Nasjonale fagråd

Vedtak: Nasjonalt fagskoleråd vedtar å igangsette en evaluering av de nasjonale fagrådene. Evalueringen skal gi et kunnskapsgrunnlag for å vurdere om dagens organisering, mandat, sammensetning og arbeidsformer er hensiktsmessige sett opp mot sektorens behov og forventninger. I tillegg til fagrådernes bidrag til kvalitet i fagskoleutdanningen, faglig utvikling og arbeidslivets kompetansebehov.

Sekretariatet gis i oppdrag, i samarbeid med Arbeidsutvalget, å:

1. gå i dialog med Kunnskapsdepartementet om finansiering av evalueringen
2. gjennomføre nødvendige interne avklaringer i HK-dir knyttet til organisering, ressursbruk, omfang og gjennomføring
3. legge frem et samlet forslag til gjennomføring, finansiering og tidsplan for evalueringen for behandling i Nasjonalt fagskoleråd.

V - 06/26 Nasjonale planer – veien videre

Vedtak: Nasjonalt fagskoleråd tar rapporten «*Bruk av nasjonale planer i fagskolesektoren*» og innspillene fra de nasjonale fagrådene til orientering og slutter seg til AUs vurdering om at arbeidet med de nasjonale planene ikke videreføres av Nasjonalt fagskoleråd. Nasjonalt fagskoleråd ber sekretariatet oversende rådets vurdering og fagrådernes samlede innspill til Kunnskapsdepartementet for videre oppfølging. Sekretariatet og AU jobber videre med å foreslå en utfasingsplan.

V - 07/26 Utviklingsmidler og fagområdeakkreditering

Vedtak: Nasjonalt fagskoleråd anbefaler at tilskuddsordningen for utviklingsmidler revideres slik at alle fagskoler med akkrediterte utdanningstilbud har reell og likeverdig tilgang til midlene innenfor retningslinjene, for utviklingsområde to til fire. Nasjonalt fagskoleråd støtter at det for utvikling av utdanninger stilles et absolutt krav til fagområdeakkreditering, så lenge det er kø hos NOKUT. Sekretariatet oversende vedtaket til Kunnskapsdepartementet.

Endringsforslag fra FFF/Abelia: Stryk setningen: «... for utviklingsområde to til fire. Nasjonalt fagskoleråd støtter at det for utvikling av utdanninger stilles et absolutt krav til fagområdeakkreditering, så lenge det er kø hos NOKUT.»

Ved votering ble forslag til vedtak vedtatt med 9 stemmer for (2 LO, 2 NHO, 2 HØY, 1 Utdanningsforbundet, 1 YS/Delta, 1 ONF) mot 7 stemmer (1 Spekter, 2 FFF/Abelia, 2 KS, 1 NFFL, 1 Kompetanseforbundet).

Protokollføring fra Virke (in absentia): «Virke mener det er viktig at rammene ligger til rette for at Fagskolesektoren kan vokse i tråd med intensjonene. Kapasitetsutfordringene i NOKUT har vedvart i mange år, og burde kunne forutsees. Vi mener at det igjen må åpnes for at fagskoler uten fagområdeakkreditering igjen skal kunne søke utviklingsmidler og vi forventer at myndighetene nå gir rammer som kan sikre at dette blir mulig».

V - 08/25 Arbeidsgruppe studietur

Vedtak: Nasjonalt fagskoleråd oppretter en arbeidsgruppe, bestående av 3-5 personer i tillegg til sekretariatet, for planlegging og gjennomføring av studietur i Norge. Arbeidsgruppen får i oppdrag å utarbeide forslag til program, besøkssteder og praktiske rammer for studieturen. Arbeidsgruppen legger fram et første forslag for rådets i mars møte.

Arbeidsgruppen består av:

Odd Joar Svensson, KS

Tord Hauge, NHO

Elin Dahling, HØY

O - 09/26 Samling Nasjonale fagråd

Rådet tar saken til orientering. Den 15. april arrangeres den årlige samlingen mellom Nasjonalt fagskoleråd og fagrådene på Radisson SAS Conference Hotel Gardermoen. AU og sekretariatet er programkomite og ber rådet om innspill til program.

Referat slutt.

Saker:

O - 10/26 AU orienterer

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU

Sak: [O-10/26](#)

Bakgrunn:

Fast post og AU orienterer om følgende saker:

Representant for Nasjonalt fagskoleråd i utdanningsstøtteutvalget

Svar fra KD – utviklingsmidler

Evaluerings nasjonale fagråd

Nominasjoner av kandidater til NOKUT-styret for perioden 2026-2030

O - 11/26 Studiebarometeret 2026

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: HK-dir ved Rikka Kjelkenes

Sak: [O-11/26](#)

Bakgrunn:

HK-dir har overtatt ansvaret for Studiebarometeret for fagskolestudenter og gjennomfører undersøkelsen for første gang våren 2026. Planlagt utsendelse er **8. april**. Formålet er å styrke kvalitetsutviklingen i høyere yrkesfaglig utdanning og å bidra til det nasjonale kunnskapsgrunnet om studiekvalitet. Gjennomføringen viderefører tidligere praksis med utsending via Rambøll samt institusjonsvise grafiske rapporter og tilgang til egne individdata.

Etter overtakelsen har HK-dir igangsatt et utviklingsarbeid for å gjøre undersøkelsen mer relevant for fagskolesektoren. Spørreskjemaet er revidert, og NIFU har levert forslag til nytt skjema med dokumentasjon av endringene. Arbeidet bygger på innspill fra sektoren, kvalitative intervjuer med fagskoler og kognitive intervjuer med studenter. NIFU anbefaler blant annet sterkere tilpasning til HYU-eigenarten, kortere omfang og mulig modulstruktur for å møte variasjonen i fag, organisering og undervisningsformer. HK-dir planlegger å ferdigstille skjemaet

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

innen **15. mars**.

I møtet presenterer vi årets spørreskjema og begrunnelsene for valgene som er tatt. Vi ønsker overordnede tilbakemeldinger på om skjemaet oppleves relevant, tydelig og godt tilpasset mangfoldet i HYU-sektoren.

D - 12/26 Finansiering

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Arbeidsgruppen ved Eirik Hågensen

Sak: [D-12/26](#)

Bakgrunn:

Finansieringen av høyere yrkesfaglig utdanning er i dag preget av store variasjoner mellom fylkene i både praksis, kriterier og transparens. Dette gir uforutsigbarhet for fagskolene og utfordrer muligheten til å planlegge og utvikle relevante utdanningstilbud som svarer på arbeidslivets behov. Samtidig øker kravene til kvalitet, fleksibilitet og nasjonal samordning i takt med sektorenes utvikling og behovet for kompetanse i hele landet. Arbeidsgruppen nedsatt av Nasjonalt fagskoleråd har utarbeidet et kunnskapsgrunnlag som identifiserer dagens utfordringer og foreslår tiltak som kan bidra til et mer forutsigbart, likeverdig og kvalitetssikrende finansieringssystem for fagskolene. Dokumentet peker på behovet for tydeligere nasjonale rammer, mer effektiv rapportering og bedre balanse mellom regionalt ansvar og nasjonale kompetansebehov.

Mandatet for arbeidsgruppen var å følge opp fagskolemeldingens kapittel om finansiering, herunder tiltak som går på (a) finansiering og organisering av fylkeskommunale fagskoler og (b) fagskolenes totale finansiering via statsbudsjettet (fagskolestudier, gratisprinsippet etc.). Arbeidsgruppene har et fritt mandat, og finner en egnet måte å jobbe på. Arbeidsgruppen fikk

også et tilleggsoppdrag med å se på retningslinjer for driftsmidlene, og leverte et innspill til HK-dirs arbeid i september 2025.

Arbeidsgruppen, nedsatt av Nasjonalt fagskoleråd, er bredt sammensatt og består av: Eirik Hågensen (gruppeleder/HØY), Brynjard Rønningen (KS), Synnøve Roald (FFF), Gry Ulvedalen/Heidi Munthe-Kaas (NFFL), Cathrine Westmork (Kompetanseforbundet), Einar Hanisch (YS/Delta), Helene Ytteborg (Virke) og Kim Terje Loraas (ONF).

KS har levert inn en generell dissens til utkastet og ikke alle innspill er per nå inkludert i dokumentet fagskolerådet får presentert. Arbeidsgruppen vil derfor arbeide videre med dette fram mot neste rådsmøte.

Arbeidsgruppens leder Eirik Hågensen (HØY) innleder saken og ber Nasjonalt fagskoleråd diskutere kunnskapsgrunnlaget med fokus på følgende foreslåtte anbefalinger:

Oppsummering av foreslåtte tiltak

1. Nasjonal samordning og transparens

- Utvikle en nasjonal standard for kriterier, rutiner og saksbehandling.
- Etablere en nasjonal pott for små og spesialiserte fag eller forpliktende samarbeid mellom fylker.
- Forenkle rapportering ved å bygge på eksisterende systemer (DBH-HYU/FS).
- Fastsette nasjonale kriterier for finansiering av nettbaserte studier.
- Utvikle felles opplæringsprogrammer for fylkeskommunale saksbehandlere.
- Sikre insentiver i finansieringssystemet for dialog med arbeidslivet og kartlegging av kompetansebehov.

2. Dimensjonering og tildeling

- Innføre rammetildeling med overordnede føringer for økt forutsigbarhet.
- Behov for begrunnede vedtak ved avslag.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

- Vurdere flerårige tildelinger for etablerte tilbud.
- Definere felles krav til regional tilknytning og sikre nasjonal dekning av kompetansebehov.
- Fagskolene er godt egnet til å levere livslang læring for SMB-sjiktet av virksomheter, og finansieringssystemet bør gi insentiver for å tilby fleksibel livslang læring som kan kombineres med jobb.

3. Ordinære studieplasser og annen finansiering

- Gi fagskolene frihet til å selv dimensjonere tilbud innenfor rammen.
- Heve satser for kostnadskrevene utdanninger og sikre en grunnsats på 127 000 kroner per ekvivalent.
- Styrke bransjeprogrammer med lengre perspektiv og ekstra administrativ støtte.
- Øke utviklingsmidler for å møte nye krav i fagskolemeldingen.
- Evaluere Industrifagskolen i 2027.
- Utrede mulig kostnadsvekst knyttet til nytt samfunnsoppdrag.

4. Tilskuddsnivå og gratisprinsipp

- Innføre gratisprinsippet i offentlig finansierte fagskoler gjennom lov- og forskriftsendringer.
- Fullfinansiere studieplasser for å sikre lik rett til utdanning og redusere ulikhet.

5. Søknadsprosedyrer og rapportering

- Standardisere søknadsskjemaer, prosedyrer og frister nasjonalt.
- Effektivisere rapportering ved å bruke DBH-F som hovedsystem og unngå dobbelrapportering.
- Utvikle nye rapporteringsmodeller tilpasset rammetildeling og modulbaserte tilbud.

V - 13/26 Tosøylesystem

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Arbeidsgruppen ved Elin Dahling

Sak: [V-13/26](#)

Bakgrunn:

Stortinget behandlet i mai 2025 Meld. St. 11 Fagfolk for en ny tid – med høyere yrkesfaglig utdanning og vedtok å etablere en tydelig yrkesfaglig søyle i Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk (NKR) på nivå 5–7. Arbeidsgruppe III ble nedsatt av Nasjonalt fagskoleråd i juni 2025 og leverte sin rapport til rådsmøtet 2. desember 2025. Rapporten sammenfatter behov, utfordringer og anbefalinger basert på analyser av nasjonale og europeiske kvalifikasjonsrammeverk, politikktutforming og NIFUs utredning om ECTS, og ser nærmere på følgende punkter:

- nye læringsutbyttebeskrivelser for nivå 5–7
- nye gradsbetegnelser for fullførte utdanninger
- tilknytning til European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS)

2. Vurderinger

2.1 Kvalifikasjonsrammeverket – behov for revisjon

Rapporten viser store svakheter i dagens nivåbeskrivelser for NKR 5–7:

- Manglende tydelige nivåmarkører som viser progresjon
- Lite synliggjøring av yrkesfagenes praksis- og erfaringsbaserte karakter
- Manglende referanser til ledelse, selvstendighet, ansvar, håndtering av endring og usikkerhet og innovasjon
- Svak kobling til arbeidslivets kompetansebehov

Gjennomgangen av rammeverk i bl.a. Sveits, Tyskland, Irland og Skottland viser at Norge ligger etter når det gjelder å beskrive yrkesfag på høyere nivå.

Arbeidsgruppa anbefaler:

- Å utvikle nye læringsutbyttebeskrivelser for nivå 5–7
- Å etablere et sammenhengende begrepsapparat, inkl. nivåmarkører

- Å utarbeide et innspill til det pågående arbeidet rundt NKR som definerer forventningene til nivåene
- Å utarbeide innspill til det pågående arbeidet rundt NKR som viser hvordan høyere yrkesfag skiller seg fra, eventuelt overlapper, eksisterende høyere utdanning.
- Å utarbeide en veileder til nytt NKR
 Dette er avgjørende for å sikre kvalitet og likeverd i et binært høyere utdanningssystem.

2.2 Gradsbetegnelser – behov for tydelighet og gjenkjenning

Sektorens aktører og Stortingets utdannings- og forskningskomité er samstemte i at nye gradsbetegnelser bør:

- gi tydelig nivåsignalisering
- være forståelige nasjonalt og internasjonalt
- bygge likeverd mellom akademisk og yrkesfaglig høyere utdanning

Arbeidsgruppa anbefaler:

- Yrkesekspert / yrkesspesialist for fullført nivå 5
- Yrkesbachelor for fullført nivå 6
- Yrkesmaster for fullført nivå 7
- Yrkesbachelornivå og yrkesmasternivå for enkeltemner og moduler

Dette vurderes som begreper som gir klarhet uten å utilsiktet akademisere yrkesfaglig utdanning.

2.3 ECTS-tilknytning – anbefalt å avvente revisjon

Stortinget har bedt regjeringen knytte høyere yrkesfaglig utdanning til ECTS innen 2025–2026. NIFU-rapporten peker på tre mulige modeller, hvorav alternativ 3 (binært system) vurderes som mest i tråd med målene i Meld. St. 11.

Samtidig er det stor usikkerhet rundt konsekvensene før den pågående revisjonen av ECTS Users' Guide er ferdig (2026–2027). Revisjonen vurderer bl.a. mikroemner og yrkesfag.

Arbeidsgruppa mener derfor at:

- ECTS-tilknytning bør ikke fastsettes før revisjonen foreligger

- Dersom revisjonen åpner for et sektornøytralt system, bør dette vurderes (alternativ 1)
- Hvis ikke, bør Norge innrette seg mot et binært system (alternativ 3)

Oppsummering av foreslåtte tiltak

Kvalifikasjonsrammeverket

- Utvikle et nytt sett læringsutbyttebeskrivelser for nivå 5–7 som tydeliggjør yrkesfagenes egenart.
- Læringsutbyttebeskrivelsene for nivå 5-7 må tydeliggjøre hvordan høyere yrkesfag skiller seg fra/overlapper eksisterende høyere utdanning.
- Etablere et sammenhengende begrepsapparat, basert på klare nivåmarkører, som viser hvordan forventningene til kvalifikasjoner øker fra nivå til nivå.
- Utarbeides et intensjons- og ambisjonsnotat som klargjør forventningene til høyere yrkesfag på hvert nivå.
- Utarbeide en veileder til nytt NKR.

Nye gradsbetegnelser

- Enes om betegnelsen yrkesekspert eller yrkesspesialist for fullført utdanning på nivå 5.
- Enes om gradsbetegnelsene yrkesbachelor (nivå 6) og yrkesmaster (nivå 7) for fullførte utdanninger.
- Bruke yrkesbachelornivå og yrkesmasternivå som benevnelse for enkeltmoduler og emner.
- Videreføre arbeidet med en samlet modell for gradsstruktur som inkluderer nivå 5 med egen gradsbetegnelse.
- Sikre at gradsbetegnelsesapparatet styrker likeverdet mellom akademisk og yrkesfaglig høyere utdanning.

ECTS-tilknytning

- Sikre at ECTS i yrkesfaglige institusjoner støtter mobilitet, livslang læring og nasjonal og internasjonal anerkjennelse.
- Avvente revidert ECTS Users' Guide (2026-2027) før endelig valg av tilknytningsmåte.

- Undersøke på hvilken måte revisjon av ESG vil ha for høyere utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning, og i hvilken grad dette påvirker ECTS-tilknytning.

Forslag til vedtak: Nasjonalt fagskoleråd støtter de fleste av arbeidsgruppens anbefalinger og vedtar følgende:

1. Videre arbeid med kvalifikasjonsrammeverket

a) Rådet fortsetter arbeidet og gir innspill til arbeidet som er i gang med å utvikle nye overordna læringsutbyttebeskrivelser for NKR nivå 5–7 tilpasset høyere yrkesfaglig utdanning.

2. Gradsbetegnelser

a) Rådet støtter arbeidsgruppas anbefaling om å innføre følgende gradsbetegnelser:

- Yrkesekspert/yrkesspesialist (nivå 5)
- Yrkesbachelor (nivå 6)
- Yrkesmaster (nivå 7)

b) For enkeltemner og moduler benyttes:

- Yrkesbachelornivå
- Yrkesmasternivå

c) Rådet ber sekretariatet fremme dette som samlet sektorinnspill til Kunnskapsdepartementet.

3. ECTS-tilknytning

a) Rådet anbefaler at sektoren avventer revisjonen av ECTS Users' Guide før det tas endelig stilling til modell.

b) Rådet peker på NIFUs alternativ 1 og 3 som mest relevante rammer for videre arbeid.

c) Rådet ber Kunnskapsdepartementet sikre at fagskolesektoren deltar i referansegrupper knyttet til ECTS-revisjonen.

4. Rådets videre rolle

a) Rådet vil aktivt bidra til samordning av innspill, informasjonsarbeid og dialog med myndigheter.

b) Rådet forventer at departementet involverer Nasjonalt fagskoleråd i implementering av tiltakene som følger av Meld. St. 11.

Arbeidsgruppens rapport er vedlagt saksdokumentene.

V - 14/26 Fagskolelærerutdanning

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Arbeidsgruppen ved Arvid Ellingsen

Sak: [V-14/26](#)

Bakgrunn:

På rådsmøte nr. 6/2025 ble arbeidsgruppens rapport lagt frem som diskusjonssak. Tiltakene som foreslås skal sikre kvalitet, fleksibilitet og arbeidslivsrelevans i fagskoleutdanningene. De gir fagskolene mulighet til å møte nye krav på nivå 6 og 7 uten å miste sin praksisnære profil – og styrker fagskolenes rolle som en sentral aktør i høyere yrkesfaglig utdanning.

Nasjonalt Fagskoleråd viser til innstillingen fra arbeidsgruppen, og foreslår følgende til vedtak:

1. Grunnutdanning for fagskolelærere

- Videreutvikle en nasjonal lærerutdanning (PPU-F) tilpasset fagskolens egenart, med modulbasert struktur som kan gi 60 studiepoeng utdanning.
- Sikre fleksibilitet gjennom mulighet for enkeltmoduler og korte kurs.

2. Differensierte kompetansekrav

- Minimum 30 studiepoeng for lærere i faste og store stillinger.
- Kortere moduler eller kurs for lærere i små eller midlertidige stillinger.

3. Etter- og videreutdanning (EVU)

- Tilby modulbaserte og hybride løsninger med praksis på egen arbeidsplass.
- Formelle og ikke-formelle moduler/kurs med fokus på yrkesdidaktikk, voksenpedagogikk, digital kompetanse, veiledning og vurdering.

4. Insentiver og tilrettelegging

- Stipendordninger for lærere og tilskudd til fagskoler som tilbyr pedagogiske kurs.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

- Fri med lønn for lærere som tar utdanning eller videreutdanning.

5. Rammeverk og nasjonale løsninger

- Vurdere om fagskolelærerutdanning skal inngå i felles rammeplan eller organiseres gjennom nasjonale retningslinjer.
- Utvikle digitale portaler og fleksible modeller for kompetanseheving. o Utarbeide nasjonale rammer for vurdering av faglig og pedagogisk kompetanse som fagskolenes styrer kan bruke.
- Vurdere tilleggskompetanse innen erfaringsbasert, praksisnær utviklingsarbeid for undervisning på nivå 6 og 7.

6.0 Generelle anbefalinger til Nasjonalt fagskoleråd

- Gir en åpen vurdering til Kunnskapsdepartementet om rammeplansspørsmålet, med fordeler og ulemper ved ulike modeller.
- Tar initiativ til utvikling av en nasjonal modell for fagskolelærerutdanning (PPU-F) som kan tilbys av flere institusjoner, som er modulbasert og som involverer fagskolene.
- Utarbeider retningslinjer for differensierte kompetansekrav tilpasset fagskolenes størrelse og fagområder.
- Kartlegger behov for etter- og videreutdanning og stimulerer til utvikling av fleksible tilbud.
- Vurderer insentivordninger som stipend og tilskudd for pedagogisk kompetanseheving.
- Bidrar til å sikre at fagskolenes egenart ivaretas når utdanninger på nivå 6 og 7 etableres, med praksisnær undervisning som kjerne.

Forslag til vedtak: Nasjonalt fagskoleråd støtter arbeidsgruppens anbefalinger.

Arbeidsgruppens rapport er vedlagt saksdokumentene.

V - 15/26 Lovverk

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: Arbeidsgruppen ved Thea Tuset

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Sak: [V-15/26](#)

Bakgrunn:

På rådmøte nr. 6/2025 ble arbeidsgruppens rapport lagt frem som diskusjonssak.

Nasjonalt Fagskoleråd viser til innstillingen fra arbeidsgruppen, og foreslår følgende til vedtak:

Nasjonalt fagskoleråd må oppmerksom på at (I) sektoren må få vite hva som er departementets plan for implementering av tiltakene i meldinga, (II) at Nasjonalt fagskoleråd får en aktiv rolle i arbeidet med å koordinere innspillsrunder i de ulike arbeidsprosessene som leder opp mot implementeringen av tiltakene og (III) sektoren får sagt sitt i de tiltakene som angår de og har direkte innvirkning i utvikling og drift av fagskolene.

Nasjonalt Fagskoleråd bør i det videre prioritere følgende:

1. Prioritere oppfølgingen av meldingen i riktig rekkefølge: først sammenslåing av forskriftene, deretter samfunnsoppdraget, og til slutt lovarbeidet – fordi to-søylemodell, nivå 6–7 og ECTS først må avklares.
2. Sammenslåing av fagskoleforskriften og fagskoletilsynsforskriften: Rydde opp i begreper, klargjøre regler for opptak, praksis, læringsmiljø, tilsyn og kvalitetssystemer, og tydeliggjøre dagens praksis for å gjøre regelverket mer forståelig og forutsigbart.
3. Ny veileder fra NOKUT og tidlig involvering i forskriftsutforming: Etablere referansegruppe, sende inn konkrete innspill tidlig, og sikre bred representasjon slik at veilederen gjenspeiler sektorens praksis og behov.
4. Revidering av NKR og innføring av to-søylemodellen (nivå 5–7): Utarbeide nye læringsutbyttebeskrivelser, sikre nivålikhet mellom nivåene, samordne med Bologna, og formulere NKR-tekster som ivaretar fagskolens egenart.
5. ECTS-tilkobling og felles tidsberegning av studiepoeng: Gjennomføre forskriftsendringer som regulerer hvordan fagskolenes studiepoeng kobles til ECTS, og etablere felles prinsipper for omfang og arbeidsinnsats.

6. Tilsyn, kvalitet og akkreditering i et helhetlig system: Harmonisering av tilsynsintervaller med UH-sektoren, styrkede krav til læringsmiljø, evaluering av akkrediteringsreglene, og tilpasning til tre akkrediteringsnivåer (utdanning, fagområde, institusjon).
7. Finansiering, rammetildeling og regulering av organisasjonsform: Gå fra detaljstyrte føringer til mer overordnede rammer, forskriftsfeste nye finansieringsprinsipper, og klargjøre ansvarslinjer mellom styre, eiere og fylkeskommuner uavhengig av organisasjonsmodell. ‘
8. Opptakssystem, mangfold og realkompetanse: Forenkle og modernisere opptaksforskriften, legge til rette for kvoter, nye løp for flyktninger og innvandrere, bedre ordninger for søkere med UH-bakgrunn, og tydeligere regler for realkompetanse og kompetanseattester.
9. Fagmiljø, ansettelseskrav og yrkesfaglig FoU: Utforme krav som følger nivåene i NKR, gi høyere vekt til praksis og erfaring enn i UH-sektoren, og likestille faglig utviklingsarbeid og praksisbasert FoU med forskning som grunnlag for status, merittering og samarbeid.
10. Yrkesfaglig gradsystem og overgangsordninger: Etablere yrkesbachelor og yrkesmaster som parallelle grader, lovfeste gradsbeskyttelse og sikre gode og fleksible overganger mellom fagskole og UH-sektor.
11. Lovfesting og tydeliggjøring av fagskolenes samfunnsoppdrag: Utforme en formålsparagraf som speiler UH-sektoren, men med fagskolenes særpreget: regional utvikling, fleksible tilbud for livslang læring, inkludering, beredskap, grønn omstilling, digitalisering, innovasjon, kulturarv og arbeidslivsrelevans.
12. Etablering av strukturert involvering mellom KD, NOKUT, HK-dir og sektoren: Klare forventninger til «høy grad av involvering», helhetlig koordinering gjennom fagskolerådet, bruk av referansegrupper, åpne innspillsrunder, og sikring av at både små, store, offentlige og private institusjoner høres i prosesser som påvirker drift og utvikling. Arbeidsgruppen mener også det er behov for en gjennomgang av tiltakene i stortingsmeldingen, med tanke på hvilke som sannsynligvis vil kreve endring i forskrift, og hvilke som bør håndteres gjennom veiledere eller retningslinjer. Eksempler på tiltak med direkte forskriftskonsekvenser er endringer i krav til læringsutbyttebeskrivelser (jf. 12 ECTS), praksisopplæring, kvalitetssystemer og

dokumentasjonskrav. Vi foreslår at fagskolerådet tar ansvar for å koordinere en slik oversikt, gjerne i form av en egen arbeidsgruppe eller rapport.

Forslag til vedtak: Nasjonalt fagskoleråd støtter arbeidsgruppens anbefalinger.

Arbeidsgruppens rapport er vedlagt saksdokumentene.

V - 16/26 Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU ved Anja Johansen

Sak: [V-16/26](#)

Bakgrunn:

HK-dir har invitert Nasjonalt fagskoleråd til å nominere jurymedlemmer til årets Utdanningskvalitetspris for høyere yrkesfaglig utdanning. I invitasjonen ber HK-dir om at rådet nominerer fire personer, fordelt slik:

- To representanter fra arbeidstakersiden: én kvinne og én mann
- To representanter fra arbeidsgiversiden: én kvinne og én mann

Forslag fra rådsmedlemmene ble sendt inn innen AUs interne frist 05.03.2026. AU har nå gjennomgått forslagene og gjort en samlet innstilling.

Forslag til vedtak:

Nasjonalt fagskoleråd nominerer følgende personer som jurymedlemmer til Utdanningskvalitetsprisen for høyere yrkesfaglig utdanning 2026:

- Arbeidstakersiden:
 1. Arvid Ellingsen, LO
 2. xxx
- Arbeidsgiversiden:
 1. Ingrid Paaske Gulbrandsen, Spekter
 2. xxx

Sekretariatet oversender nominasjonene til HK-dir innen gjeldende frist.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

V - 17/26 Budsjett 2026 – samling

Til: Nasjonalt fagskoleråd
Fra: AU ved Arvid Ellingsen
Sak: [V-17/26](#)

Bakgrunn:

I arbeidet med budsjettet for 2026 diskuterte Nasjonalt fagskoleråd om 125 000 kr skal brukes på å videreføre kommunikasjonskampanje fra 2025, eller om midlene skal brukes til en fagdag for de fire arbeidsgruppene knyttet til fagskolemeldingen. Kampanjen har fått midler av HK-dir til å videreføres våren 2026.

AU innstiller på å prioritere en fagdag for å synliggjøre innsatsen som er lagt ned, og anerkjenne arbeidet som er gjort, i tillegg vil en fagdag kunne styrke felles læring.

Forslag til vedtak: Nasjonalt fagskoleråd prioriterer å bruke 125 000 kr til en fagdag for arbeidsgruppene som har jobbet med tema fra fagskolemeldingen. Fagdagen gjennomføres 3. juni, dagen etter rådsmøte.

D - 18/26 Studietur september

Til: Nasjonalt fagskoleråd
Fra: Arbeidsgruppen ved Tord Hauge
Sak: [D-18/26](#)

Bakgrunn:

Nasjonalt fagskoleråd vedtok i rådsmøte 27.01 å nedsette en arbeidsgruppe, for planlegging og gjennomføring av studietur i Norge. Arbeidsgruppen (KS – Odd Joar Svensson, NHO – Tord Hauge, HØY – Elin Dahling) har utarbeidet et forslag til program, besøkssteder og praktiske rammer for studieturen. Tord Hauge presenterer forslaget.

Sted: Bergen

Dato: 8. – 9. september

Gjester: NOKUT, HK-dir, Senter for Yrkesfag

Generelt om programmet

Dette er første møte i nytt råd. Arbeidsgruppen tenker derfor det er viktig å bruke tid på å bli kjent, avklare mandat og bygge et felles grunnlag for videre arbeid. Gjennom to dager i Bergen legger gruppen opp til å besøke ulike fagskoler, i tillegg til å invitere inn blant annet arbeidslivsrepresentanter. Programmet vektlegger å vise bredden i fagskolesektoren, trekke frem utviklingstrekk, og belyse hvordan kompetansebehov og kompetanseutvikling håndteres i ulike deler av arbeidslivet.

Bergen er lett tilgjengelig for alle deler av landet.

Dag 1 – 8. september

Sted: møtelokaler i Bergen + ulike fagskoler

Tid	Program
09:30–10:00	Ankomst og registrering
10:00–11:30	Rådsmøte og bli kjent - Presentasjon av nytt råd og sekretariat - Konstituering av rådet - Gjennomgang av rådets mandat og litt historikk - Hva tar vi med inn i ny periode?
11:30–12:15	Lunsj
12:45–17:00	Besøke fagskoler Mål: får frem bredden i fagskolesektoren. Forslag fagskoler: Noroff, Kristiania, KIB, Vestland, Diakonova. Innhold: <ul style="list-style-type: none"> - Hva er spesielt med vår fagskole? - Hvem er studentene? - Utviklingstrekk. - Samtale om kompetanseheving i arbeidslivet.
19:00-21.00	Felles middag Fløyen.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Dag 2 – 9. september

Sted: møtelokaler i Bergen

id	Program
09:00–09:15	Oppstart dag 2
09:15–11.30	Diverse innlegg Foreslåtte innledere Sveinung Skule Statsråden (statssekretæren) Konrad Lillevevang (Senter for yrkesfag) Roar Nese (leder Beredskapsrådet)
11:30–12:30	Lunsj
12:30–14:45	Samarbeid mellom fagskoler og arbeidsliv Hvordan håndterer bedrifter kompetanseheving av ansatte? Bedrifter i regionen inviteres til HK-dir.
14:45–15.00	Oppsummering og vel hjem

D - 19/26 Innspill til arbeid med videreutvikling av Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring (NKR)

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU ved Arvid Ellingsen

Sak: [D-19/26](#)

Bakgrunn:

Kunnskapsdepartementet har igangsatt et arbeid med å videreutvikle det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (NKR). Departementet har invitert berørte aktører, herunder Nasjonalt fagskoleråd, til å komme med innspill til hvordan NKR kan tydeliggjøres, forenkles eller styrkes. Arbeidsutvalget har laget et forslag til svar og saken er satt opp som en diskusjonssak, slik at rådet kan drøfte hovedpunktene.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Videre prosess for arbeidet

1. Fagskolerådet diskuterer utkastet i rådsmøtet den 17. mars
2. Etter rådsmøtet blir det en høringsrunde blant rådets medlemmer i etterkant av møtet med frist 24. mars
3. AU konsoliderer innspillene og sekretariatet sender inn innspillet innen frist 27. mars

Svar på innspillsrunden til arbeidet med NKR fra Nasjonalt fagskoleråd

Nasjonalt Fagskoleråd vil med dette gi innspill til arbeidet med å utvikle fagskoleutdanninger med et mer komplekst læringsutbytte enn det som er forutsatt i dag.

Kunnskapsdepartementet ønsker innspill på fire sentrale spørsmål. Nasjonalt fagskoleråd gir her våre innspill til spørsmål 1, 3 og 4. Vi legger til grunn at fagskolene og studentene svarer ut spørsmål 2 om hvordan ulike fagmiljøer bruke nivåbeskrivelsene i NKR når de utvikler læringsutbyttebeskrivelser for konkrete utdanninger.

Når det gjelder de tre andre spørsmålene, så har Nasjonalt fagskoleråd forberedt seg på dette ved å diskutere tilsvarende spørsmål i en bredt sammensatt arbeidsgruppe, med representanter fra ansatte og studenter i høyere yrkesfaglig utdanning og partene i arbeidslivet. Nasjonalt fagskoleråd vil utforme et svar på de tre spørsmålene, basert på dette arbeidet. Utover det ser Nasjonalt fagskoleråd frem til videre dialog om dette viktige arbeidet, med å utvikle reviderte og nye læringsutbyttebeskrivelser på nivå 5, 6 og 7.

1. Hvilke utfordringer opplever dere med dagens nivåbeskrivelser i NKR, og hvordan kan disse forbedres i reviderte beskrivelser?

I en rapport fra en arbeidsgruppe under Nasjonalt fagskoleråd i 2020, ble det gitt en vurdering av hvilke utdanninger som kunne innplasseres på et høyere nivå i kvalifikasjonsrammeverket.¹ Arbeidsgruppen pekte på flere eksempler innen flere ulike fagområder som har 2-årige fagskoleutdanninger, men også enkelte innen 1-årige utdanninger (Bygningsinformasjonsmodellering – BIM). Særlig ble det pekt på tekniske fag hvor det er knyttet spesialiserte sertifiseringer til studieprogrammene innen elektro- og byggenæringen, maritime fag som bygger på internasjonal norm for kvalifikasjoner og sertifikater for sjøfolk (STCW-konvensjonen) og IT og teknologi, kommunikasjons- og mediefag, motestudier og mesterkvalifikasjonen.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

I 2025 har en ny arbeidsgruppe under Nasjonalt fagskoleråd tatt en gjennomgang av europeiske og nasjonale kvalifikasjonsrammeverk.² Denne gjennomgangen viser at dagens nivåbeskrivelser i NKR ikke fullt ut fanger kompleksiteten, progresjonen og den praksisnære fagligheten som kjennetegner høyere yrkesfaglig utdanning. Arbeidsgruppen anbefaler å utvikle nye læringsutbyttebeskrivelser, med nivåmarkører som bedre skiller ett nivå fra det neste, tydeligere kompetanseforventninger og et felles yrkesfaglig begrepsapparat for nivå 5, 6 og 7. Når yrkesfaglig utdanning kan utvikles også på nivå 6 og 7, endrer det dynamikken innenfor norsk høyere utdanning, og muliggjør utviklingen og etableringen av en selvstendig yrkesfaglig utdanningssøyle.

Med utgangspunkt i videregående yrkesopplæring på nivå 4 i NKR med ulik grad av yrkeserfaring, vil denne søylen strekke seg, enten via fagskolenes eksisterende tilbud på nivå 5, eller rett til nivå 6 der forkunnskapene tilsier det. Yrkesfaglig utdanning på nivå 7 svarer allerede til enkelte sertifiseringskrav som er innplassert på dette nivået, og kan videre utvikles innen flere yrkesfaglige felt der en ser behov for kompetanse på dette nivået.

Utdanninger på yrkesfaglig nivå 6 og 7 forutsettes å oppnå likeverd med universitetenes nivå 6 og 7, henholdsvis bachelor- og mastergrader.

Viktige elementer for å sikre yrkesfagenes plass i NKR nivå 5-7:

- Synliggjøre økning i kompleksitet fra ett nivå til et annet.
- Læringsutbyttebeskrivelsene må tydeliggjøre hvordan «kunnskap», «ferdighet» og «generell kompetanse» er forstått og avgrenset fra hverandre.
- Vise relasjon mellom yrkesfag og allmennfag.
- Vise relasjon mellom kvalifikasjoner i yrkes- og i studiesammenheng.
- Se hen til nivå 4 og 8.

I Rapporten Det nasjonale kvalifikasjonsrammeverket og utviklingen av høyere yrkesfag (Bjørnåvold og Strand, 2025), sammenlignes og analyseres EQF, QF-EHEA og et større utvalg europeiske kvalifikasjonsrammeverk med NKR på nivåene 5, 6 og 7.

Yrkesfagene har som kjent vært begrenset oppad til nivå 5.1 og 5.2, og rapporten viser videre til store mangler ved NKRs nivå 6 og 7, med tanke på generell struktur og manglende bruk av nivåmarkører for å indikere progresjon fra ett nivå til et annet. I tillegg viser rapporten til at det norske kvalifikasjonsrammeverket i liten eller ingen grad tar hensyn til begreper som ledelse,

inkludert å lede andre, prosjektstyring, selvstendighet, kritisk tenkning og entreprenørskap, for å nevne noe.

Rapporten har, etter grundig analyse og vurdering av sammenligningsdata fra de ulike land og referanserammeverkene, gitt foreløpige konklusjoner når det gjelder forventninger til de ulike inndelingene i kvalifikasjonsrammeverket; kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. Når det gjelder nivå 5, hensyntar vurderingene i større grad dagens NKR nivå 5.1 og 5.2 som allerede brukes i norsk yrkesfaglig utdanning, mens det for nivå 6 og 7 er desto nyttigere å se hen til de europeiske rammeverkene som allerede har læringsutbyttebeskrivelser som ivaretar yrkesfagene på en god måte.

I det følgende gjengis rapportens foreløpige konklusjoner på mangler og behov per nivå, og delt inn i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse, i sin helhet (med enkelte justeringer i titler og tegnsetting).

Læringsutbytte på nivå 5

I Nasjonalt fagskoleråd sitt innspill til nivå 5, vil vi gi en vurderingen av dagens beskrivelser når det gjelder kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. I tillegg vil vi fremheve det vi mener er viktige punkter.

Nivå 5: Kunnskap

Gjennomgangen peker mot behovet for en oppdatering og revisjon av NKR. Selv om nivåbeskrivelsene har en klar yrkesorientering og inneholder elementer som må videreføres, illustrerer sammenlikningen med andre rammeverk et betydelig rom for forbedring og klargjøring. Følgende punkter framstår som viktige:

- Kunnskap må ikke reduseres til 'fakta'. For å kunne anvendes, i form av ferdigheter og generell kompetanse, forutsettes forståelse, refleksjon og bevissthet fra kandidatens side.
- Kunnskapen på nivå 5 er i utgangspunktet avgrenset, og kandidatene må være seg bevisst disse grensene, ikke minst for å forstå egen og andres rolle(r).
- Beskrivelsen av nivå 5 forutsetter klare nivåmarkører. Disse nivåmarkørene må inngå i et helhetlig begrepssystem som omfatter alle nivåer og som gjør det mulig å differensiere et nivå fra andre.
- Kunnskap på nivå 5 kan knyttes opp mot spesifikke temaer og funksjoner, for eksempel fakta, konsepter, regler, forskrifter, normer, abstrakte modeller, metoder, materialer, verktøy, enheter og teknologier etc. Hvorvidt denne typen 'lister' er nyttige avhenger av

hvilken overordnet læringsutbyttetilnærming som velges (ordrik og komplett eller kort og konsis).

- Sammenlikningen av ulike lands beskrivelser illustrerer behovet for å balansere korte og lange beskrivelser på en måte som er tilpasset norske forhold.

Nivå 5: Ferdigheter

Gjennomgangen peker mot behovet for en oppdatering og revisjon av måten NKR beskriver ferdigheter. Selv om nivåbeskrivelsene inneholder viktige elementer som må videreføres, illustrerer sammenlikningen med andre rammeverk et betydelig rom for forbedring og klargjøring. Følgende punkter framstår som viktige:

- Ferdigheter handler om å anvende kunnskaper og å forstå deres relevans og begrensninger
- Ferdigheter handler ikke bare om å løse abstrakte problemer, men i like stor grad om å løse praktiske problemer. Begge aspekter må komme tydelig fram i beskrivelsene og slik knytte an til både arbeids- og studiesammenhenger.
- Ferdigheter må beskrives i kontekst. Dette betyr at balansen mellom det gitte/rutinepregete/regelorienterte og ikke-rutinemessige/uforutsigbare og nye, må beskrives. Dette synes særlig viktig på nivå 5 ettersom kravene må fange inn og tydeliggjøre spenningsfeltet mellom det forutsigbare og det uforutsigbare, det regelstyrte og det åpne.
- Ut fra den beskrevne spenningen mellom det forutsigbare og det uforutsigbare må det avgjøres hvorvidt kandidaten forventes å følge regler og/eller søke det nye og kreative.
- Ferdighetsnivået defineres langt på vei gjennom kravene til selvstendighet og ansvar.
- Beskrivelsen av ferdigheter kan struktureres på ulike måter, slik som illustrert av Sveits og Skottland. Disse tilnærmingene (og andre) kan fungere som sjekklistor for en revisjon av NKR.
- Det er behov for å utvikle nivåmarkører (adjektiver etc.) for ferdigheter. Som for kunnskaper må disse inngå i et helhetlig begrepssystem.

Nivå 5: Generell kompetanse

Gjennomgangen peker mot behovet for en oppdatering og revisjon av måten NKR beskriver generell kompetanse. Selv om nivåbeskrivelsene i 5.1 og 5.2 inneholder viktige elementer som

kan videreføres, illustrerer sammenlikningen med andre rammeverk et betydelig rom for forbedring og klargjøring. Følgende punkter framstår som viktige:

- Generell kompetanse handler om å anvende kunnskaper og ferdigheter i arbeids- så vel som i studiesituasjoner.
- Generell kompetanse på nivå 5 handler om bruk av kunnskaper og ferdigheter i forutsigbare rutinesituasjoner, men i like stor grad om evne til å tilpasse seg endringer og uforutsigbare situasjoner.
- Generell kompetanse handler om autonomi og evne til å opptre selvstendig: Gjennom å reflektere over egen aktivitet og å innse og følge opp egne behov for utvikling og læring.
- Generell kompetanse handler om å ta ansvar: Gjennom å ta ansvar for egne oppgaver, å inngå aktivt i et team eller lede og veilede innenfor definerte områder og grenser.
- Generell kompetanse forutsetter samfunnsforståelse, evne til å bruke språk så vel som inneha numeriske og IKT relaterte kompetanser.

Mulige elementer i nytt nivå 5

Sammenlikningen av læringsutbyttebeskrivelsene på nivå 5 illustrerer store forskjeller i tilnærming fra de ulike landene i Europa ((Bjørnåvold og Strand, 2025). Gjennomgangen viser imidlertid at enkelte forventninger går igjen på tvers av landegrenser. Disse felles forventningene peker mot en felles forståelse av hva slags kunnskaper, ferdigheter og kompetanse som kreves på nivå 5. I revisjonen av NKR bør det vurderes hvorvidt disse felles forventningene også er relevante i en norsk sammenheng. Disse felles forventningene kan, forsøksvis, uttrykkes som følger:

- En kandidat på nivå 5 innehar spesialisert, aktuell, og praktisk orientert **kunnskap** som understøtter et yrke eller studie. Denne fagkunnskapen, som bygger på og inkluderer allmennkunnskaper, gjør kandidaten i stand til, ut fra en forståelse av egne kunnskapers dybde og omfang, aktivt å søke kontinuerlig oppdatering og læring, alene og sammen med andre. Kunnskapen på nivå 5 er fortrinnsvis knyttet til klart definerte arbeidsområder, men kandidaten forventes også å kunne anvende og oppdatere disse i nye situasjoner.
- En kandidat på nivå 5 innehar **ferdigheter** som setter henne/ham i stand til å løse praktiske og abstrakte problemstillinger innenfor et spesialisert og avgrenset arbeids- eller studiefelt. Kandidaten er innforstått med grensene for eget felt og hvordan dette er

påvirkes av regler og normer. En kandidat på nivå 5 vil fortrinnsvis arbeide med etablerte og kjente verktøy, teknikker, prosedyrer og metoder, men er i stand til å oppdatere og utvikle disse i møtet med nye krav og problemstillinger. Kandidaten på nivå 5 kan i noen tilfeller ta et klart definert ledelsesansvar.

- En kandidat på nivå 5 innehar **generell kompetanse** som setter henne/ham i stand til å anvende kunnskaper og ferdigheter innenfor et arbeids- eller studiefelt hvis grenser er klart definerte, men som samtidig endrer seg kontinuerlig. Kandidaten er i stand til å arbeide og lære selvstendig, kan inngå som aktiv deltaker i et team, og kan ta et definert ansvar for å lede andre i arbeid, læring og videre utvikling.

Disse beskrivelsene er kun ment som utgangspunkter for en diskusjon. Sammenliknet med dagens NKR skiller de seg imidlertid ut på en del viktige områder:

- Nivåmarkører (adjektiver) brukes i større grad. Markørene brukt for nivå 5 må sees i sammenheng med nivåene 6 og 7 slik at de brukes ut fra et overordnet prinsipp (et helhetlig sett yrkesrelevante markører må også inkludere nivå 4).
- Beskrivelsen legger vekt på avgrensning av nivået, hva det omfatter og ikke omfatte.
- Beskrivelsen legger vekt på prinsippene selvstendighet og ansvar.
- Beskrivelsen legger vekt på (begrensete) forventninger til ledelse.
- Beskrivelsen legger vekt på endring.

Læringsutbytte på nivå 6

I Nasjonalt fagskoleråd sitt innspill til nivå 6, vil vi på samme måte som nivå 5, gi en vurderingen av dagens beskrivelser når det gjelder kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. I tillegg vil vi fremheve det vi mener er viktige punkter.

Nivå 6: Kunnskap

- Dagens versjon av NKR snevrer i for stor grad inn kunnskapskravene mot fag (i akademisk og disiplinær forstand).
- NKR mangler henvisningen til både studie og arbeidslivskontekster.
- NKR bruker i liten grad nivåmarkører (adjektiver og konteksthenvisninger) som fanger stigning i kompleksitet/nivå og avgrensning/økning i bredde.

- De europeiske eksemplene bruker adjektiver som viser til kunnskapsnivået på en klar måte, for eksempel gjennom å vise til 'fordypet', 'omfattende', 'avansert' og 'framskredet' kunnskap. Selv om begrepene varierer, viser de til behovet for nivåmarkører som kan veilede brukerne.
- Ledelsesrelatert kunnskap framstår, både implisitt og eksplisitt, som en viktig del av nivå 6.

Nivå 6: Ferdigheter

- Dagens NKR forholder seg til ferdigheter på en måte som er tilpasset den tradisjonelle UH sektoren. Et revidert NKR må i større grad balansere og kombinere studie- og arbeidslivsbehov. Dette er særlig viktig nå det gjelder ferdigheter.
- Oppdelingen av NKR i delnivåer på nivå 6 er vagt begrunnet og uttrykker ikke en økning i kompleksitet fra 6.1 til 6.2.
- Gjennom en analyse av nivåene fra 4 og opp må det utvikles et sett av nivåmarkører (bestående av adjektiver og kontekstbeskrivelser) som gjør det mulig å markere skillet mellom nivåer og tydeliggjøre hvordan dybde/kompleksitet og bredde endrer seg. Dette settet av markører må gjøres kjent for/være tilgjengelig for framtidige brukere og dermed bidra til å etablere et tydelig 'kompetansespråk'.
- Beskrivelsen av ferdigheter vil nødvendigvis spille en avgjørende rolle når det gjelder å beskrive høyere yrkesfags egenart og særpreg. Som de østerrikske, irske og sveitsiske eksemplene viser, må ferdigheter på dette nivået forstås i en endringsutsatt og kompleks arbeidslivskontekst hvor forventningene til den enkelte, ikke minst når det gjelder selvstendig arbeid og ansvar, tydeliggjøres.
- En revisjon av NKR krever en diskusjon av forventningene til ledelse, og hvordan ledelse kan koples til utvikling og innovasjon.

Nivå 6: Generell kompetanse

Gjennomgangen peker mot behovet for en oppdatering og revisjon av måten NKR beskriver generell kompetanse. Selv om nivåbeskrivelsene i 6.1 og 6.2 inneholder relevante elementer som kan videreføres, illustrerer sammenlikningen med andre rammeverk et betydelig rom for forbedring og klargjøring. Følgende punkter er nyttige når nivå 6 skal bestemmes:

- Generell kompetanse handler om å anvende kunnskaper og ferdigheter i arbeids så vel som i studiesituasjoner.
- Generell kompetanse på nivå 6 handler om bruken av kunnskaper og ferdigheter innenfor spesifikke, avanserte og komplekse områder.
- Generell kompetanse handler om autonomi og evne til å handle og lære selvstendig.
- Generell kompetanse innebærer å søke veiledning hvor dette er relevant og knyttet til forståelsen av egen rolle og egne begrensninger.
- Generell kompetanse handler om å ta ansvar og å lede: dette innebærer å ta ansvar for egne oppgaver, opptre proaktivt i forhold til andre bidra til strategisk utvikling av virksomhet og fagfelt.
- Generell kompetanse kan handle om entreprenørskap og evnen til å ta initiativ til ny virksomhet.
- Generell kompetanse handler om å håndtere endring og det uforutsigbare.
- En revidering av NKR må ta stilling til hvordan de overnevnte prinsippene skal brukes i beskrivelsen av nivå 5 og, som en konsekvens, hvordan dette nivået skal posisjoneres i forhold til nivå 5 og 7.

Mulige elementer i nytt nivå 6

Sammenlikningen av læringsutbyttebeskrivelsene på nivå 6 illustrerer at land forstår dette nivået på ulike måter. Gjennomgangen viser imidlertid at enkelte forventninger går igjen på tvers av landegrensene. Disse felles forventningene peker mot en felles forståelse av hva slags kunnskaper, ferdigheter og kompetanse som kreves på nivå 6. I en kommende revisjon av NKR bør det vurderes hvorvidt disse felles forventningene også er relevante i en norsk sammenheng. Disse felles forventningene kan, forsøksvis, uttrykkes som følger:

- En kandidat på nivå 6 innehar avansert **kunnskap** som understøtter et yrke eller studie og som gjør det mulig å løse komplekse oppgaver og utfordringer innenfor et spesialisert og komplekst område. Kandidaten er innforstått med det teoretiske og praktiske grunnlaget for kunnskapen innenfor eget felt og hvordan dette må brukes og utvikles i en yrkesmessig og faglig praksis i kontinuerlig endring. Kunnskap på nivå 6 forutsetter kritisk refleksjon og evne til å søke ny kunnskap, alene og sammen med andre.
- En kandidat på nivå 6 innehar **ferdigheter** - knyttet til verktøy, prosedyrer, metoder og begreper - som gjør det mulig å løse praktiske og abstrakte problemstillinger innenfor et

spesialisert og komplekst arbeids- eller studiefelt. Kandidaten på nivå 6 kan arbeide selvstendig, men er forventet å ta ledelsesansvar innenfor eget og avgrenset felt. Kandidaten forventes å se framover og svare fleksibelt på endring i oppgaver, funksjoner og omgivelser, gjennom å hente, kritisk vurdere og formidle informasjon fra ulike kilder.

- En kandidat på nivå 6 innehar **generell kompetanse** som muliggjør bruken av kunnskaper og ferdigheter innenfor et spesialisert og komplisert arbeids- eller studiefelt hvis grenser er definerte, men i endring. Kandidaten arbeider selvstendig, men forventes å i noen grad å lede andre. En kandidat på nivå 6 er seg bevisst grensene for eget felt, teoretisk og praktisk, søker veiledning når nødvendig og vil - alene og sammen med andre - bidra aktivt og kontinuerlig til utvikling og læring og innovasjon. En kandidat på nivå 6 forventes å vurdere muligheten for nyskaping og, gitt omstendighetene, opptre som entreprenør og gründer.

Disse beskrivelsene er kun ment som utgangspunkter for en diskusjon. Sammenliknet med dagens NKR skiller de seg imidlertid ut på en del viktige områder:

- Nivåmarkører (adjektiver) brukes i større grad. Markørene brukt for nivå 5 må sees i sammenheng med nivåene 4, 6 og 7 slik at de brukes ut fra et overordnet prinsipp.
- Beskrivelsen legger vekt på avgrensning av nivået, hva det omfatter og ikke omfatter.
- Beskrivelsen legger vekt på prinsippene selvstendighet og ansvar.
- Beskrivelsen legger vekt på forventningene til ledelse.
- Beskrivelsen legger vekt på endring og uforutsigbarhet

Læringsutbytte på nivå 7

I Nasjonalt fagskoleråd sitt innspill til nivå 7, vil vi på samme måte som nivå 5 og 6 gi en vurderingen av dagens beskrivelser når det gjelder kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse. I tillegg vil vi fremheve det vi mener er viktige punkter.

Nivå 7: Kunnskap

- Dagens versjon av NKR snevrer i for stor grad inn kunnskapskravene mot eksisterende UH-system og forskning (vitenskapelige og kunstfaglig [\[1\]](#) teori og metode).
- NKR mangler en systematisk henvisning til studie og/eller arbeidslivskontekster

- NKR bruker nivåmarkører (adjektiver og konteksthenvisninger) i større grad på nivå 7 enn på 5 og 6. Betegnelser som 'avansert', 'spesialisert', 'inngående' og 'ny' brukes for å beskrive kunnskapen på dette nivået.
- Ettersom nivåmarkørene brukes isolert for nivå 7, må de i en revisjon av NKR relateres til komplementære begreper på lavere nivåer.
- De europeiske eksemplene beskriver kunnskap på dette nivået gjennom begrep som 'originalitet', 'oversikt', 'høyt spesialisert', 'omfattende', 'avansert', 'detaljert' og 'innovativ'.
- Flere land refererer ikke bare til (vitenskapelig) forskning, men understreker betydningen av innovasjon og utvikling innenfor arbeidslivet.
- Kunnskap som understøtter ledelse framstår, både implisitt og eksplisitt, som en viktig del av nivå 7.

Nivå 7: Ferdigheter

- Dagens versjon av NKR knytter i stor grad ferdigheter på nivå 7 mot den tradisjonelle universitets og høyskolesektoren og har lite å si om ferdigheter for høyere yrkesfag. En tilsvarende tilnærming finner vi i det danske kvalifikasjonsrammeverket.
- De øvrige europeiske eksemplene understreker at ferdigheter på dette nivået gjerne inngår i en 'tverrfaglig sammenheng', peker mot 'innovative løsningsstrategier' og handler om å bruke verktøy, teknikker og metoder 'for å løse svært vanskelige og utfordrende oppgaver' i situasjoner 'hvor informasjon ofte er ufullstendig'.
- De skotske beskrivelsene av ferdigheter på nivå 7 er av interesse ettersom de er svært detaljerte og kan brukes som huskeliste for en revisjon av NKR. Forventningene til kandidater på nivå 7 innebærer å beherske 'et betydelig spekter av de viktigste faglige ferdighetene' på områder som ligger i forkant eller i front av utviklingen. Dette krever 'originalitet' og evne til 'kritisk analyse' i forkant av situasjoner og prosesser.

Nivå 7: Generell kompetanse

- Beskrivelsen av generell kompetanse i NKR gir et klart bilde av forventningene til kompetanse på dette nivået. Det etableres en tydelig forbindelse til arbeidslivet og kandidater forventes å kunne 'anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder for å gjennomføre avanserte arbeidsoppgaver og prosjekter'.

- nivået beskrives gjennom henvisning til 'nye områder', 'avanserte oppgaver' og 'ansvar for å bidra til nytenkning og innovasjon'.
- Flere av de nasjonale rammeverkene tydeliggjør betydningen av 'nøkkelkompetanser' (tilsvarende begrep på engelsk; transversal skills and competences) og hvordan disse er knyttet opp mot samhandling og kommunikasjon med enkeltindivider, grupper og nettverk. Vi finner dette på andre nivåer, men betydningen kommer tydelig fram på dette nivået.
- NKR skiller seg fra et flertall av europeiske rammeverk gjennom manglende tematisering av 'ledelse'. I land som Sveits, Tyskland og Skottland legges det vekt på evnen til å ta ledelsesansvar og fremme 'strategisk utvikling' i 'uforutsigbare', 'komplekse' og 'tverrfaglige', sammenhenger.

Mulige elementer i nytt nivå 7

Sammenlikningen av læringsutbyttebeskrivelsene på nivå 7 viser at mange land deler de høye forventningene til kandidater på nivå 7. Med unntak av Norge og Danmark kan det virke som et flertall av land erkjenner at dette nivået retter seg mot både arbeidsliv og studier. Det samme skillet kan observeres i holdningen til ledelse hvor verken Norge eller Danmark refererer til dette eksplisitt, i motsetning til flertallet av andre land inkludert i denne analysen.

I det følgende sammenfattes noen av de prinsippene vi har identifisert i beskrivelsen av nivå 7. Disse er ment som utgangspunkter for diskusjon og kan støtte en framtidig revisjon av NKR:

- En kandidat på nivå 7 innehar avansert, omfattende og høyt spesialisert **kunnskap** som understøtter et yrke/studie. Kunnskapen gjør ham/henne i stand til å løse komplekse og uoversiktlige oppgaver og utfordringer, og danner grunnlag for nytenkning og/eller forskning. Kandidaten forstår det teoretiske grunnlaget for kunnskapen innenfor eget felt og hvordan den må brukes og utvikles med referanse til en yrkesmessig og faglig praksis preget av uforutsigbarhet og kontinuerlig endring. Kunnskap på nivå 7 forutsetter kritisk refleksjon om grensene for kunnskap innenfor eget og tilstøtende felt, og evne til å søke ny kunnskap, alene og sammen med andre. Kunnskap på nivå 7 støtter opp om ledelse.
- En kandidat på nivå 7 innehar avanserte, omfattede og høyt spesialiserte **ferdigheter**, og til relevante verktøy, prosedyrer, metoder og begreper, som muliggjør løsningen av praktiske så vel som abstrakte problemstillinger innenfor et komplekst og delvis

uforutsigbart arbeids-/studiefelt. Kandidaten på nivå 7 kan arbeide selvstendig, men forventes å ta ledelsesansvar innenfor sitt felt. Kandidaten forholder seg strategisk og langsiktig til endring i oppgaver, funksjoner og omgivelser, gjennom å hente, kritisk vurdere, formidle og anvende informasjon fra ulike kilder, også i situasjoner hvor informasjonen er ufullstendig.

- En kandidat på nivå 7 innehar **generell kompetanse**, basert på utdanning og/eller arbeidserfaring, som gjør det mulig å planlegge og ta i bruk nye strategiske tilnærminger til komplekse og uforutsette situasjoner og utfordringer. Kandidaten forventes å ta ledelsesansvar og aktivt ta ansvar for andres læring og utvikling. En kandidat på nivå 7 er åpen for innovasjon og nyskaping og vil, gitt omstendighetene, opptre som entreprenør og gründer.

Disse beskrivelsene er kun ment som utgangspunkter for en diskusjon. Sammenliknet med dagens NKR viser de til elementer som kan prioriteres:

- Nivåmarkører (adjektiver) må brukes i større grad. Markørene brukt for nivå 7 må sees i sammenheng med nivåene 4, 5 og 6 slik at de brukes ut fra et overordnet prinsipp.
- Beskrivelsen bør legge større vekt på prinsippene selvstendighet og ansvar.
- Beskrivelsen må legge vekt på forventningene til ledelse.
- Beskrivelsen må legge vekt på endring og uforutsigbarhet.
- Beskrivelsen må legge vekt på nyskaping og innovasjon.
- Beskrivelsen må tydeliggjøre hva som forstås med nøkkelkompetanse, særlig knyttet til samhandling, kommunikasjon og læring.

2. Hva skal til for at nivåbeskrivelsene gjenspeiler arbeidslivets kompetansebehov?

Overordnet forståelse av kompetansebehov i arbeidslivet

- Praksisnærhet og anvendbarhet: Kompetanse må være forankret i reelle arbeidsoppgaver, ikke bare i teoretiske rammer. Teksten fremhever at kunnskap må forstås og kunne begrunnes, ferdigheter må kunne anvendes, og generell kompetanse må ta høyde for kompleksitet, endring og ansvar.
- Kontinuitet og læringsløp: Arbeidslivet trenger sammenhengende yrkesløp fra fagbrev (NKR 4) via fagskole (NKR 5) til yrkesbachelor (NKR 6) og yrkesmaster (NKR 7) – med EVU

(etter- og videreutdanning) som motor underveis. Dette speiler en etterspørsel etter oppdatert, spesialisert og modulær kompetanse.

- Selvstendighet, ansvar og endring: Tre nøkkelord som går igjen er autonomi, ansvarlighet og endringskompetanse. Arbeidslivet forventer at kandidater mestrer rutine, men også kan håndtere ikke-rutinemessige og uforutsigbare situasjoner.
- Tverrfaglighet og kontekstforståelse: Det etterspørres kompetanse som knytter fag til verdikjede, regelverk, sikkerhet, kvalitet, teknologi og bærekraft – samt evne til kommunikasjon, IKT og numeriske ferdigheter.

Begrepsmessig presisjon

For å treffe arbeidslivets behov bedre, etterlyser teksten klare nivåmarkører (adjektiver og kontekstmarkører som sier noe om omfang, dybde, kompleksitet, grad av uforutsigbarhet og ansvar). Dette skal gjøre nivåforskjeller reelle og forutsigbare for arbeidsgivere.

Nivå 5 (Fagskole) – «yrkesfaglig spesialisering»

Arbeidslivets behov:

- Integriert fagkunnskap som kan brukes på klare, praktiske så vel som abstrakte problem (ikke bare «abstrakte»).
- Evne til å iverksette tiltak, tolke og anvende regelverk, håndtere uforutsigbare kontekster og kommunisere med ulike målgrupper.
- Helhetsforståelse av arbeidsprosesser, tverrgående planlegging og forbedringsarbeid; kritisk vurdering av informasjon og etisk/sikkerhetsmessig bevissthet.

Forbedring:

- Skillet mellom 5.1 og 5.2 er uklart og mangler konsistente nivåmarkører – undergraver forutsigbarhet for arbeidsgivere.
- Ferdighetsbeskrivelsene bør forankres i kontekst (rutine vs. ikke-rutine; kjent vs. uforutsigbart), og presisere grad av autonomi og ansvar.
- Bør bygge inn tydelig bevissthet om kunnskapsgrenser (hvor går ansvars- og eskaleringslinjene?).

Nivå 6 (Yrkesbachelor) – «avanserte profesjonsoppgaver»

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

(Delvis implisitt i utdraget, men linjene er tydelige basert på strukturen): Arbeidslivets behov:

- Avansert anvendt kunnskap som kombinerer teori, praksis og evidens i komplekse situasjoner.
- Problemløsning under usikkerhet, system- og prosessforbedring, ledelse av team/operasjoner, tverrfaglig koordinering.
- Evne til å begrunne valg for eksperter og ikke-eksperter, dokumentere kvalitet, optimalisere drift og ivareta sikkerhet/regelverk/bærekraft.

Forbedring:

- Klare nivåmarkører som skiller nivå 6 fra 5: kompleksitet, omfang, innovasjon, ledelsesansvar og risikohåndtering.
- Tydeliggjøre «yrkesbachelor»-profilen (ikke «akademisk kopi»): praksisledet, evidensorientert, virksomhetsnær.

Nivå 7 (Yrkesmaster) – «spisskompetanse og operativ innovasjon»

Arbeidslivets behov:

- Dyp spesialisering med evne til metodeutvikling, innovasjon i drift, avansert risiko- og endringsledelse, og tverrsektoriell samordning.
- Evne til å designe, implementere og evaluere nye løsninger (teknologiske, prosessuelle, organisatoriske) i komplekse og dynamiske miljøer.
- Kunnskapsledelse: utvikle kollegers praksis, veilede, standardisere og bidra til kontinuerlig forbedring.

Forbedring:

- Må få en egen, tydelig yrkesfaglig identitet (ikke en master «som teori», men som avansert praksis- og endringskompetanse).
- Behov for nivåmarkører som fanger systempåvirkning, innovasjonsevne og ansvarsbredde.

Tydelige tverrgående kompetansekrav fra arbeidslivet

- Endringskompetanse: Kunne håndtere uforutsigbarhet, prioritere under press, og veksle mellom standard og skreddersøm.
- Autonomi og ansvar: Klare forventninger til selvstendig beslutningstaking, kvalitetssikring, og eskalering når grenser er nådd.
- Regelverk og risikostyring: Trygg regelverkskompetanse (HMS, kvalitet, sikkerhet, etikk) – viktigere jo høyere nivå.

- Kommunikasjon/IKT/numerikk: Evne til å analysere, formidle og dokumentere – både internt (team/prosess) og eksternt (kunder/tilsyn).
- Læring i arbeid: Kontinuerlig oppdatering, veiledning og kollegalæring; verdsetting av realkompetanse og praksis som læringsarena.
- Entreprenørskap og innovasjon: Spesielt vektlagt i Finland – relevant for Norge når EVU og yrkesmaster skal fremme prosess- og tjenesteinnovasjon.

4.Hvordan kan forskjellene mellom nivåbeskrivelsene i de to søylene uttrykkes på en måte som både ivaretar utdanningenes egenart og sikrer godt samsvar mellom søylene?

I en rapport fra en arbeidsgruppe under Nasjonalt fagskoleråd i 2019 (referanse), ble det vist til at det er mest vanlig i Europa er å organisere høyere utdanning to søyler – en akademisk og en yrkesfaglig. Det blir også påpekt at handlingsrommet i EQF er mer omfattende enn det som så langt har vært praktisert i Norge. Det har å gjøre med at EQF også har en arbeidslivdimensjon. Basert på argumentasjonen i rapporten og erfaringer fra mange andre europeiske land anbefalte arbeidsgruppen at Norge utviklet et binært utdanningssystem for høyere utdanning som går fra nivå 5 til 7 eller 8. De kan da ha to parallelle sett med læringsutbyttebeskrivelser som ivaretar egenarten til henholdsvis høyere akademisk utdanning og høyere yrkesfaglig utdanning – på like linje med at de f.eks. har i Tyskland og Østerrike.

Nasjonalt fagskoleråd konkluderte på bakgrunn av denne rapport³en at det bør utarbeides læringsutbyttebeskrivelser for høyere yrkesfaglig utdanning. Nivået må bygge på fagskoleutdanningen sin egenart ved å være både erfarings- og utviklingsorientert og innenfor handlingsrommet av EQF nivå 6. I tillegg måtte dette utvikles i et binært utdanningssystem hvor høyere yrkesfaglig utdanning utgjør en egen søyle parallelt med dagens høyere akademisk utdanning.

Samtidig er det store forskjeller i de ulike europeiske landene når det gjelder nivåbeskrivelser i kvalifikasjonsrammeverkene. Dette kommer tydelig frem i ulike rapporter som Technopolis Group sin rapport fra 2020^[2], Nokuts evaluering av Nasjonalt Kvalifikasjonsrammeverk i 2024^[3] og i Bjørnåvold sin analyse av høyere yrkesfaglig utdanning i Europa i 2025.⁴

I Norge har vi et kvalifikasjonsrammeverk som er basert på kvalifikasjoner i høyere akademisk utdanning (Framework for Qualifications of the European Higher Education Area (QF-EHEAO)). Det er et kvalifikasjonsrammeverk som har et ensidig fokus på høyere utdanning (utdanningssystemet).

Nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk i Norge er lite arbeidslivsorientert og utelukker yrkesfaglige kvalifikasjoner på et høyere nivå. Det er derfor vi må utvikle en egen søyle for høyere yrkesfaglig utdanning i Norge.

I regjeringens stortingsmelding kommer dette tydelig frem. Norge skal utvikle to ulike, men likeverdige søyler med læringsutbyttebeskrivelser, basert på det europeiske European Qualifications Framework (EQF).

Regjeringen avviser slik sett en felles nivåbeskrivelse med utgangspunkt i nivåbeskrivelsene for dagens NKR-nivå 6 og 7. Felles nivåbeskrivelser vil føre til en struktur som ligner på dagens. Dette alternativet er omtalt som «paraplymodellen» av [Technopolis](#) i 2020.

Den andre er parallelle nivåbeskrivelse som vil endre NKRs struktur slik at det dannes to søyler for de øvre NKR-nivåene. Altså «parallelmodellen (Technopolis) eller tosøylemodellen.

Nasjonalt fagskoleråd mener i likhet med Regjeringen og Stortinget at søylemodellen (eller parallelmodellen) er den som tydeligst vil kunne synliggjøre arbeidsdelingen mellom fagskoleutdanning og universitets- og høyskoleutdanning, samtidig som nivåplasseringen vil vise deres sammenheng og likeverd. Og videre at parallelle nivåbeskrivelser i større grad enn felles nivåbeskrivelser vil ivareta utdanningenes egenart ved at ett sett med nivåbeskrivelser gjelder for fagskoleutdanning og et annet gjelder for universitets- og høyskoleutdanning.

Parallelstrukturen eller en to-søyletenkning innebærer her to eller flere parallelle sett deskriptorer som til sammen gjør det mulig å inkludere flere typer kvalifikasjoner. Det er en slik modell som skal innføres i Norge. På den måten får vi også en langt tydeligere yrkesvei fra videregående yrkesopplæring til høyere yrkesfaglig utdanning.

Samtidig må det fremdeles være en sammenheng mellom søylene og med de overordnede beskrivelsene i Det europeiske kvalifikasjonsrammeverket for livslang læring (EQF), slik at alle kvalifikasjonene i NKR kan henvises til EQF.

Et eksempel på slike sammenhenger kan vi finne i beskrivelsen av «generell kompetanse», som kan være noenlunde lik for både høyere yrkesfaglig utdanning og høyere utdanning.^[4] Når det gjelder «kunnskap og ferdigheter» bør derimot den høyere yrkesfaglige utdanningen bygge på demonstrert erfaring og yrkeskunnskap, mens den akademiske utdanningen skal bygge på vitenskapelig grunnlag.

Det finnes også eksempler på tverrgående kompetansekrav på tvers av nivå som kan handle om endringskompetanse, autonomi og ansvar, regelverk- og risikoforståelse, kommunikasjon/IKT/numeriske ferdigheter, livslang læring og veiledning av andre og entreprenørskap og innovasjon. Dette er viktige kompetanser i begge søylene, og kan utgjøre en *samlende kjerne* i det norske rammeverket.

Nasjonalt fagskoleråd vil endelig peke på at det finnes eksempler på læringsutbytte som er mer tematiske og som kan overlape hverandre, og styrke samsvaret mellom søylene uten at det går utover utdanningenes egenart. Dette kan være erfaringsbasert utdanning, utvikling og innovasjon og arbeidslivsrelevans og samarbeid med partene i arbeidslivet.

^[1] Skillet mellom vitenskapelig og kunstfaglig teori og metode er interessant i og med at kunstfaglig 'praksis' nødvendigvis må spille en rolle. Erfaringene fra dette kan tas hensyn til i en revisjon av NKR.

^[2] [Utredning om mulig parallell struktur i nasjonalt kvalifikasjonsrammeverk for livslang læring](#): side 20.

^[3] [Evaluerings-av-nasjonalt-kvalifikasjonsrammeverk-for-livslang-laring-hovedrapport.pdf](#)

^[4] Per Nyborg, Høyere yrkesfaglig utdanning – et likeverdig alternativ til universitets- og høyskoleutdanning. 2020

V - 20/26 Evaluering av Nasjonalt fagskoleråds arbeid og innspill til mandat

Til: Nasjonalt fagskoleråd

Fra: AU ved Arvid Ellingsen

Sak: [V-20/26](#)

Bakgrunn:

I forrige møte orienterte Kunnskapsdepartementet om at Nasjonalt fagskoleråd er bedt om å gjennomføre en evaluering av rådets arbeid i perioden 1. januar 2024 til dags dato, sett opp mot gjeldende mandat. Formålet er å synliggjøre hvordan rådet har arbeidet i tråd med mandatet, hvilke deler av mandatet som har vært særlig vektlagt og hvordan mandatet har blitt tolket og operasjonalisert i perioden. Departementet inviterer både rådet, de representerte organisasjonene, HK-dir og NOKUT til å gi innspill til eventuelle endringer i mandatet.

Fristen for å sende evaluering og innspill til Kunnskapsdepartementet er 23. mars 2026.

Arbeidet har vært todelt.

1. AU har oppsummert rådets arbeid for perioden, sett opp mot mandatet (vedlagt under).

2. Innspill til mandat har vært på runde i rådet. AU har mottatt skriftlige innspill til mandat fra KS, FFF, HØY, LO og NHO (vedlagt under).

1. Evaluering Nasjonalt fagskoleråd

Denne evalueringen tar utgangspunkt i rådets mandat sett opp mot prioriteringer og måloppnåelse for perioden 2024-2025.

Evalueringen bygger på:

Rådets mandat

Vedtatte prioriteringer 2024-2025

Årsrapport 2024 og 2025

Saksdokumenter og møtereferater

Nasjonalt fagskoleråd har operasjonalisert mandatet ved å lage prioriteringer for perioden.

Rådets prioriterte områder 2024-2025

1. **Vekst for høyere yrkesfaglig utdanning (HYU)**

Flere studieplasser, fullfinansiering og finansieringsmodell, utviklingsmidler og NOKUT-kapasitet. Relateres til punkt 1, 2, 8 og 9 i mandatet.

2. **Strukturelle forhold**

HYU på NKR-nivå 6–8 i et binært system (tosøylesystem), ECTS, overgangsordninger, uspesifiserte grader. Relateres til punkt 3, 6, 7 og 10 i mandatet.

3. **Kvalitetsutvikling**

Felles portal for kvalitetsindikatorer, styrket fagskolelærerutdanning, studentvelferd og demokrati, nasjonalt studentombud, arbeidslivsrelevans og NOKUTs veilederrolle. Relateres til punkt 3, 4 og 7 i mandatet.

4. **Organisering og samspill**

Bedre samarbeid mellom Nasjonalt fagskoleråd og nasjonale fagråd, tydeligere roller, flere felles møteplasser. Relateres til punkt 5 og 9.

Nasjonalt fagskoleråds årsrapporter for 2024 og 2025 viser til at mange av de prioriterte områdene er delvis oppnådd, eller pågående arbeid.

Måloppnåelse (2024–2026)

Prioritert område 1: Vekst for høyere yrkesfaglig utdanning (HYU)

Mål: Opptrappingsplan, flere studieplasser, bedre finansiering og mer rettferdig bruk av utviklingsmidler.

Funn:

1. Politisk trykk for flere studieplasser og bedre finansiering

Rådet har gitt innspill til statsbudsjettet og løftet behovet for en *opptrappingsplan for studieplasser fram til 2030*, samt en bedre finansieringsmodell.

I 2024 og 2025 har rådet argumentert for en egen søyle, flere studieplasser og økt finansiering. Rådet etablerte fire arbeidsgrupper som skulle følge opp Stortingsmeldingen (finansiering, lovverk, to-søylesystem, fagskolelærerutdanning).

2. Utviklingsmidler og fagområdeakkreditering

Rådet har behandlet sak om krav til fagområdeakkreditering for utviklingsområde 1: utvikling av nye utdanninger i utviklingsmidlene

3. Kampanje for HYU og synlighet

Rådet har utarbeidet en synlighetskampanje som ble fullført høsten 2025 og videreføres våren 2026.

Foreløpig vurdering:

Rådets arbeid samsvarer godt med mandat og prioriteringer. Rådet har vært en tydelig politisk og strategisk pådriver (innspill til høringer, statsbudsjett, utviklingsmidler og aktiv møtedeltakelse og lobbyering) og har fullført en synlighetskampanje. Fullfinansiering og en stabil, langsiktig opptrappingsplan for studieplasser er fortsatt ikke realisert.

Prioritert område 2: Strukturelle forhold

Mål: HYU på NKR-nivå 6–8 i et binært system (tosøylesystem), ECTS, overgangsordninger, uspesifiserte grad.

Funn:

1. Oppfølging av Meld. St. 11 (2024–2025)

Fire arbeidsgrupper ble nedsatt i 2025 for å utarbeide kunnskapsgrunnlag om finansiering, lovverk/samfunnsmandat, tosøylesystem og fagskolelærerutdanningen.

2. Arbeid med binært system (tosøylesystem) og nivå 6–7

Rådet nedsatte en arbeidsgruppe i 2024 som arbeidet med strategi for et binært system og utdanninger over nivå 5. I 2025 ble arbeidet videreført med utgangspunkt i Stortingsmeldingen og en ny arbeidsgruppe videreførte arbeidet.

Rådet etablerte en arbeidsgruppe som særskilt så på samfunnsoppdraget med fokus på sammenheng mellom samfunnsoppdrag, akkreditering og kvalitetssystemer.

3. ECTS og institusjonsakkreditering

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Rådet leverte råd om bruk av ECTS allerede i 2023, og videre ble ECTS behandlet av arbeidsgruppe for tosøylesystem som gjorde en vurdering av de europeiske systemene og pågående prosesser i EU.

Rådet leverte hørings svar på institusjonsakkreditering i 2025.

Vurdering:

På struktursiden har Nasjonalt fagskoleråd vært svært aktive innen politikktutviklingen, særlig rundt ny søyle, plassering i NKR og ECTS og institusjonsakkreditering.

Per starten av 2026 er flere av prosessene godt i gang.

Prioritert område 3: Kvalitetsutvikling

Mål:

Felles portal for kvalitetsindikatorer, styrket fagskolelærerutdanning, studentvelferd og demokrati, nasjonalt studentombud, arbeidslivsrelevans og NOKUTs veilederrolle.

Funn:

1. Nasjonalt studentombud

I perioden har nasjonalt studentombud vært en prioritet.

2. Fagskolelærerutdanning og pedagogisk kompetanse

Arbeidsgruppe nedsatt for å utarbeide kunnskapsgrunnlag for det videre arbeidet.

3. Arbeidslivsrelevans og kunnskapsgrunnlag

Rådet har gitt innspill til NIFU og Fafo-prosjekter, og bruker aktivt rapporter om bl.a. nettbaserte tilbud («Fagskoler i en brytningstid») og samarbeid med arbeidslivet.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Det er også jobbet med saker som VindKOMP (kompetansebehov knyttet til vindkraft) og LO-finansiert prosjekt om helsefagarbeidere og fagskoleutdanning.

4. Kvalitetsindikatorer og NOKUTs veilederrolle

Felles portal for kvalitetsindikatorer er fortsatt ikke igangsatt som eget råd-initiert prosjekt, og man har ikke hatt sak om NOKUTs veilederrolle.

Vurdering:

Studentombud er realisert i perioden. Arbeidslivsrelevans er utredet i rapporter og lærerkompetanse er diskutert. Felles kvalitetsportal og NOKUTs veilederrolle er ikke arbeidet med.

Prioritert område 4: Organisering og samspill (Nasjonalt fagskoleråd, fagråd og sekretariat)

Mål: Bedre samarbeid med fagråd, flere felles møteplasser, videreutvikling av strukturen rundt fagrådene.

Funn:

1. Møteplasser og samhandling

I 2024 og 2025 arrangerte Nasjonalt fagskoleråd felles fagdag for fagråd og fagskoleråd.

Fagrådene og Fagskolerådet hadde også to digitale kompetansehevingsdager og fagrådene ble bedt om å komme med innspill til relevante saker. I tillegg arrangerer Nasjonalt fagskoleråd en årlig rektorsamling. Dette er den eneste møteplassen mellom rektorer i offentlige og private fagskoler.

2. Etablering av nye fagråd

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Fagråd for kunstfag ble etablert i 2025.

3. Nasjonale fagråd

I 2026 skal rådet igangsette et arbeid for å se på organiseringen av de nasjonale fagrådene. Målet er å styrke de nasjonale fagrådene og samarbeidet med Fagskolerådet.

4. Formalisering av sekretariat/observatørroller

NOKUT har allerede observatørstatus i rådet. I 2026 ble det vedtatt at HK-dir får fast observatørplass.

HK-dir har systematisert sekretariatsrollen (rutiner, maler, sakslister, referat, høringsløp, osv.), og et felles sekretariat fungerer godt.

Vurdering:

Felles møteplasser og samhandling er gjennomført, og man ønsker å styrke samhandlingen ved å evaluere fagrådene. Sekretariatsfunksjonen er profesjonalisert og har på plass en tydelig rigg. Om man ser tiltakene opp mot mandatet fremmer dette fagskolens samlede interesse.

Overordnet vurdering av perioden 2024–2026

Om vi legger til grunne rådets prioriteringer og ser disse opp mot mandatet vurderer rådet følgende:

1. Rådet har tolket mandatet offensivt og strategisk, og fremstår som en pådriver i sektoren.
2. Mandatet er operasjonalisert gjennom rådets prioriteringer
3. Rådets prioriteringer og arbeid samsvarer godt med punktene i mandatet
4. I perioden har det spesielt vært fokus på strukturelle endringer, finansiering, kvalitet og samarbeid med fagrådene.

5. Rådet fremstår som kunnskapsbasert og rådgivende med god dialog med sektoren. Rådet har lagt ned et betydelig arbeid i innspill og høringer. Det gir viktig kunnskapsgrunnlag, og rådet har fått gjennomslag for en rekke av prioriteringene for perioden.

Veien videre

1. Styrke arbeidet med internasjonalisering, inkludert systematisk deling av erfaringer fra Europa.
2. Prioritere oppfølging av arbeidet med ECTS, grader og NKR-inn plassering
3. Bruke fagrådenes kompetanse bedre
4. Videreutvikle synliggjøringen av HYU, med fokus på egenart og mangfold
5. Styrke dialog med KD

2. Oppsummering innspill mandat:

1. Overordnet rolle og formål

Mandatet bør tydeliggjøre at rådet er et strategisk og rådgivende organ.

2. HYU og arbeidslivets kompetansebehov

Mandatet må være forankret i høyere yrkesfaglig utdanning, med klar vekt på arbeidslivets kompetansebehov.

3. Arbeidsform

Mandatet bør beskrive rådet som konsensusøkende, med avstemninger som sekundær løsning og mulighet for å synliggjøre dissenser.

4. Samarbeid

KD bør være fast observatør i rådet

5. Andre innspill

Nytt navn: Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning

Rådet bør speile trepartsmodellen

Forslag til vedtak:

Rådet slutter seg til at et revidert mandat bør:

- tydeliggjøre rådets rolle som strategisk og rådgivende organ
- forankres i høyere yrkesfaglig utdanning og arbeidslivets kompetansebehov
- beskrive rådet som konsensussøkende
- styrke samhandling med nasjonale fagråd, arbeidslivet og relevante myndigheter

Sekretariatet oversender rådets vedtak og innspillene fra FFF, HØY, KS, LO og NHO til KD innen frist.

Vedlegg til sak V-20/26 Evaluering av Nasjonalt fagskoleråds arbeid og innspill til mandat

Under ligger alle innspillene som er kommet inn:

1. Innspill fra FFF

Forum for fagskoler (FFF) er Abelias bransjeforening for utdanningsvirksomheter med NOKUT-godkjent høyere yrkesfaglig utdanning. FFF har to plasser i Nasjonalt fagskoleråd. Vi viser til invitasjonen fra Kunnskapsdepartementet datert 26. januar 2026 om å evaluere Nasjonalt fagskoleråds arbeid og gi innspill til mandatet for rådet. Innspilles støttes av Abelias.

Forum for fagskolers utgangspunkt er:

- fagskolerådets mandat bør ikke svekkes på noe punkt
- språklig og tematisk oppstramming bør gjøres
- å være partssammensatt og i utgangspunktet samtidig konsensussøkende kan være krevende, men
- mye fungerer likevel godt, og bør videreføres - f.eks at rådet jobber både med lange linjer (strategisk) og med aktuelle saker (avgi ymse høringsvar, osv).

Effekten av de lange linjers arbeid ser vi i i Stortingets behandling av fagskolemeldinga i 2025.

Forsvarsdepartementets høring om tilpasninger og unntak for framtidig fagskoleutdanning i regi av Forsvaret illustrerer hvorfor det er viktig at fagskolerådet jobber med aktuelle saker, herunder

svarer på høringer. Fagskolerådets respons på denne høringa bidro blant annet til å løfte HYU-sektorens betydning og potensial og til å gjenta en velkjent posisjon: vi trenger et NOKUT som er rigga for å gjøre jobben sin, blant annet så effektive akkrediteringer at tilbyderne kan justere seg etter arbeidsmarkedsbehov uten at effektive prosesser med avklart tidshorisont svekker NOKUTs rolle som kvalitetsorgan.

Konkrete innspill fra Forum for fagskoler:

Det følgende er begrunnelser for våre konkrete innspill til mandatet. Selve de konkrete innspillene har vi synliggjort helt til slutt i dette dokumentet.

Kunnskapsdepartementet bør møte sitt råd oftere

- Sett i lys av at Nasjonalt fagskoleråd blir oppnevnt av Kunnskapsdepartementet og skal gi råd til departementet i spørsmål om høyere yrkesfaglig utdanning i Norge, bør departementet ha flere treffpunkt med rådet enn det som er situasjonen nå.
- NOKUT har fast observatørplass i rådet. Rådet har vurdert at ordninga har bidratt til bedre informasjonsflyt og avklaringer i saker som er aktuelle for fagskolesektoren. På bakgrunn av det, vedtok rådet i januar 2026 at også HK-dir skal ha fast observatørplass; plassen knyttes til stillingen avdelingsdirektør for høyere yrkesfaglig utdanning. Observatørrollen innebærer møte- og talerett, men ikke vedtaksrett.
- Forum for fagskoler vurderer at en fast observatørplass også for Kunnskapsdepartementet vil kunne styrke dialogen mellom rådet og departementet.

Konsensusøkende råd med HYUs interesser som eksistensgrunnlag

- Vi vil peke på at Nasjonalt fagskoleråds eksistensgrunnlag er å jobbe orientert rundt høyere yrkesfaglig utdannings interesser. Ei rekke formuleringer i gjeldende mandat understreker at rådsmedlemmene har som oppgave å ivareta HYUs interesser: "skal arbeide med videreutvikling av fagskolesektoren", "utvikle rammer og strategier for fagskoleutdanningen", "fremme fagskolenes samlede interesser som selvstendig del av

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

utdanningssystemet", "arbeide for at fagskolene får forutsigbare og tilfredsstillende økonomiske betingelser".

- I et eventuelt revidert mandat mener vi at dette er grunnleggende og må videreføres (om enn i justert ordlyd). Det bør bety at de enkelte medlemsorganisasjonene bidrar til å belyse HYU-saker og til utvikling for HYU, søker konsensusposisjoner om rammevilkår og politikkutvikling, og løfter sine særinteresser på selvstendig grunnlag utafør rådet.
- Det kan med fordel omtales i mandatet at Nasjonalt fagskoleråd skal etterstrebe konsensus. Da kan man tidvis måtte bruke mer tid på å kna posisjoner; gevinsten kan bli at man unngår dissenser og at medlemsorganisasjoner tas til inntekt for noe de ikke støtter.
- Forum for fagskoler mener at det er verdifullt om Nasjonalt fagskoleråd *i utgangspunktet etterstreber konsensus*, men at det må være rom for avstemminger når man ikke kan oppnå enighet. Da vil flertallsvedtak bli rådets ståsted, men dissenser vil kunne synliggjøres.

Samarbeid med de nasjonale fagrådene

- Nasjonalt fagskoleråd bør utvikle sitt samarbeid med fagrådene. De siste årene har man gjennomført ei årlig samling mellom de nasjonale fagrådene og NFR. I tillegg har det blitt satt opp ad hoc digitale møter ved behov på grunn av aktuelle saker (som ECTS og nasjonale planer i 2025). Vi har noen innspill til utvidelse av samarbeidet:
- Når NFR ber rådsmedlemmer om innspill i saker, kan rådet orientere de nasjonale fagrådene om pågående prosess og gi rom for å sende innspill.
- Vi er i tvil om det vil være konstruktivt å gi de nasjonale fagrådene observatørstatus i NFR igjen. Vi vil likevel peke på at observatørstatus ikke bør gjøres til et praktisk spørsmål (høyt totalt antall møtedeltakere), men om det prinsipielle: oppnå god samhandling og ivareta rolleforståelsen.
- Kanskje er det like gunstig for god samhandling mellom NFR og de nasjonale fagrådene og mellom de ulike fagrådene om AU i NFR har 1 – 2 årlige lyttemøter med AU i de nasjonale fagrådene for åpen innspillsrunde (orientere AU i NFR om hva som er viktigste saker i de respektive rådene). Vi foreslår videre at NFR oftere inviterer de nasjonale fagrådene til skriftlige innspill.
- Mandatet trenger ikke formuleringer om hvordan samarbeid mellom de nasjonale fagrådene og Nasjonalt fagskoleråd skal skje, men vi mener at ei formulering om jevnlig møtepunkt mellom NFR og de nasjonale fagrådene er på sin plass.

Innspill til mandat fra FFF:

Nasjonalt fagskoleråd er oppnevnt av Kunnskapsdepartementet etter forslag fra partene i arbeidslivet og organisasjoner som har interesse i utdanningsområdet.

Kommentar fra FFF: Foreslår omskriving til: *oppnevnes for toårige valgperioder.*

Fagskolerådet skal gi råd til departementet i spørsmål om høyere yrkesfaglig utdanning i Norge. Fagskolerådet skal ha et overordnet ansvar og strategisk perspektiv som bygger på relevant arbeidslivskompetanse.

Kommentar fra FFF: Kunnskapsdepartementet bør møte sitt råd oftere.

Forum for fagskoler vurderer at en fast observatørplass også for Kunnskapsdepartementet vil kunne styrke dialogen mellom rådet og departementet. Dette bør kanskje ikke være omtalt i mandatet; andres observatørplasser er ikke omtalt.

Vi ber om at Nasjonalt fagskoleråd diskuterer om rådet vil henvende seg til Kunnskapsdepartementet og be dem utpeke en observatør.

Rådet skal arbeide med videreutvikling av fagskolesektoren og fremme samarbeid mellom fagskolesektoren og arbeidslivet. Fagskolerådet baserer sitt arbeid på ILO-konvensjonen av 23.06.1975 nr. 142 om yrkesrettledning og yrkesopplæring.

Kommentar frå FFF: Denne opplysninga kan med fordel beholdes for å løfte hvor forankringa av partssamarbeidet ligger.

Fagskolerådet skal

- Bidra til å utvikle rammer og strategier for fagskoleutdanningen som ivaretar den enkeltes, virksomhetenes og samfunnets behov for yrkesrettet kompetanse og livslang læring.
- Fremme fagskolenes samlede interesser som selvstendig del av utdanningssystemet, arbeide for at fagskolene får forutsigbare og tilfredsstillende økonomiske betingelser og gi råd til regionale og sentrale myndigheter i aktuelle fagskolesaker.

Kommentar frå FFF: Punktet over hører tematisk sammen med punkt om kontakt med arbeidslivet.

- Bidra til fleksible fagskoletilbud tilpasset den enkelte student og arbeidslivet sine behov.

Kommentar fra FFF: Om punktet over skal beholdes, bør det flyttes sammen med punkt om 'attraktive utdanningstilbud'. Tekst om dette bør strammes opp.

- Arbeide for at studentene sine rettigheter blir godt ivaretatt gjennom forskrifter, lovgivning og øvrig rammebetingelser.
- Styrke samarbeidet mellom offentlig og privat fagskolesektor, samarbeide med de nasjonale fagutvalgene, og legge til rette for kvalitetsutvikling i fagskolesektoren.

Kommentar fra FFF: Punktet over Bør gjøres til eget punkt. Må omformuleres til *de nasjonale fagrådene*. Vi foreslår et nytt kulepunkt som sier: *Samarbeide med og ha jevnlig* møtepunkt med de nasjonale fagrådene i den form man finner hensiktsmessig*

****kanskje det burde stå flere årlige møtepunkt.***

- Arbeide for å utvikle systemer for overganger begge veier mellom høyere yrkesfaglig utdanning og høyskole- og universitetsutdanning i samarbeid med NOKUT og UHR.

Kommentar fra FFF: Punktet over bør omformuleres. For begrensende slik det står. Vi foreslår at dette endres til: *i samarbeid med relevante aktører som for eksempel NOKUT, UHR og studentorganisasjonene.*

- Arbeide for at fagskoletilbudene fremstår som attraktive utdanningstilbud for dem som ønsker en høyere yrkesfaglig utdanning.
- Ivareta kontakt med arbeidslivet for å gi råd om kompetansebehov innen aktuelle fagområder.
- Bidra til synliggjøring av høyere yrkesfaglig utdanning, vurdere behovet for og presentasjon av informasjon om høyere yrkesfaglig utdanning og foreslå områder for forsøk, statistikk- og utviklingsarbeid og forskning innenfor fagskolesektoren.
- Fremme internasjonalisering av og i høyere yrkesfaglig utdanning.
- **Her foreslår Forum for fagskoler et tillegg i teksten: *Nasjonalt fagskoleråd skal i utgangspunktet etterstrebe konsensus. I tilfeller der man ikke kan oppnå enighet vil avstemninger gjøre at flertallsvedtak bli rådets ståsted, men dissenser vil kunne synliggjøres.***

Fagskolerådet oppnevner egne arbeidsgrupper for spesielle formål etter behov og samarbeider med faglige nasjonale utvalg (for eksempel SRY, UHR og nasjonale fagråd).

Kommentar fra FFF: Her menes vel 'de nasjonale fagrådene'? Dette bør uttrykkes så presist som mulig.

2. Innspill fra HØY

HØYs innspill til Nasjonalt fagskoleråds innspill til eget mandat

Fagskolerådets mandat er sterkt, og vi opplever at NFR har jobbet i tråd med, og levert godt på mandatets punkter. Mandatet bør videreføres, men noen poengteringer og språklig oppstramming bør vurderes.

HØY opplever at rådet jobber både med lange linjer (strategisk) og med aktuelle saker (avgi høringssvar, osv.), og det er noe som bør videreføres.

Konkrete innspill fra HØY

Kunnskapsdepartementet bør møte sitt råd oftere

Sett i lys av at Nasjonalt fagskoleråd blir oppnevnt av Kunnskapsdepartementet og skal gi råd til departementet i spørsmål om høyere yrkesfaglig utdanning i Norge, bør departementet ha flere treffpunkt med rådet enn det som er situasjonen nå.

- HØY anbefaler at Kunnskapsdepartementet, i likhet med NOKOT og HK-dir. (vedtatt i januar 2026), har fast observatørplass for å bidra til å styrke dialogen mellom rådet og departementet.

Konsensusøkende råd med HYUs interesser som eksistensgrunnlag

- Vi vil peke på at Nasjonalt fagskoleråds eksistensgrunnlag er å jobbe orientert rundt **høyere yrkesfaglig utdannings interesser**, og at nettopp dette må

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

prioriteres fremfor egen organisasjons interesser.

- HØY mener at dersom Nasjonalt fagskoleråds sammensetning tilsvarer den vi har i dag, bør vi til enhver tid etterstrebe konsensus, og unngå avstemninger.
- Det kan være nødvendig å se på den totale sammensetningen av rådsmedlemmer for å sikre balansert representasjon fra partene i arbeidslivet, og de ulike aktørene i HYU-sektoren.

Samarbeid med de nasjonale fagrådene

- Nasjonalt fagskoleråd bør utvikle sitt samarbeid med fagrådene.
- Når NFR ber rådsmedlemmer om innspill i saker, kan rådet orientere de nasjonale fagrådene om pågående prosess og gi rom for å sende innspill.
- HØY mener det er viktig med god samhandling mellom NFR og de nasjonale fagrådene, og at det kan ivaretas om AU i NFR har et visst antall årlige lyttemøter med AU i de nasjonale fagrådene.
- NFR kan invitere de nasjonale fagrådene til skriftlige innspill oftere.

3. Innspill fra LO og NHO

Her er et samlet innspill fra LO og NHO (Arvid og Tord):

- Forslag 1

Opprinnelig tekst:	
Fremme fagskolenes samlede interesser som selvstendig del av utdanningssystemet, arbeide for at fagskolene får forutsigbare og tilfredsstillende økonomiske betingelser og gi råd til regionale og sentrale myndigheter i aktuelle fagskolesaker.	
Ny tekst:	Endre
Styrke fagskoleutdanninger som er i tråd med arbeidslivets kompetansebehov og gi råd til regionale og sentrale myndigheter i aktuelle fagskolesaker.	

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

Begrunnelse:

Tydeliggjøre at det er fagskoleutdanningen som er utgangspunkt for rådets arbeids. Nasjonalt Fagskoleråd er en samling av fagskoler, studenter og partene i arbeidslivet med felles interesser i en fagskoleutdanning av høy kvalitet.

- Forslag 2

Opprinnelig tekst

Bidra til fleksibel fagskoletilbud tilpasset den enkelte student og arbeidslivet sine behov.

Ny tekst

Endre

Bidra til å sikre fagskolenes mulighet til å tilby fleksible tilbud tilpasset den enkelte student og arbeidslivet sine behov.

Begrunnelse

Tydeliggjøre Nasjonalt Fagskoleråd rolle som rådgivende organ. Det er ikke Nasjonalt Fagskoleråds oppgave å bidra med dette, men å uttale seg og bidra til vilkår som gjør dette mulig.

- Forslag 3

Opprinnelig tekst

Arbeide for å utvikle systemer for overganger begge veier mellom høyere yrkesfaglig utdanning og høyskole- og universitetsutdanning i samarbeid med NOKUT og UHR.

Ny tekst

Strykes

Begrunnelse

Det burde ikke være Nasjonalt Fagskoleråd sin oppgave å bidra til å utvikle slike systemer. Nasjonalt Fagskoleråd skal uttale seg om hvordan slike systemer skal være.

- Forslag 4

Opprinnelig tekst	
Arbeide for at fagskoletilbudene fremstår som attraktive utdanningstilbud for dem som ønsker en høyere yrkesfaglig utdanning.	
Ny tekst	Endres
Arbeide for at fagskoletilbudene fremstår som et tilgjengelig utdanningstilbud for dem som ønsker en høyere yrkesfaglig utdanning.	
Begrunnelse	
Nasjonalt Fagskoleråd skal bidra til tilgjengeliggjøring av høyere yrkesfaglig utdanning ikke attraktivitet.	

- Forslag 5

Opprinnelig tekst	
Bidra til synliggjøring av høyere yrkesfaglig utdanning, vurdere behovet for og presentasjon av informasjon om høyere yrkesfaglig utdanning og foreslå områder for forsøk, statistikk- og utviklingsarbeid og forskning innenfor fagskolesektoren	
Ny tekst	Endres
Bidra til at høyere yrkesfaglig utdanning er representert i råd og utvalg i kunnskapssektoren, og foreslå områder for forsøk, statistikk- og utviklingsarbeid og forskning innenfor fagskolesektoren.	
Begrunnelse	

Synliggjøre Nasjonalt Fagskoleråd sin rolle i å oppnevne og representere høyere yrkesfaglig utdanning i råd og utvalg.

- Forslag 6

Opprinnelig tekst	
Fremme internasjonalisering av og i høyere yrkesfaglig utdanning.	
Ny tekst	Endre
Fremme fagskolenes muligheter for internasjonalisering.	
Begrunnelse	
Tydeliggjøre Nasjonalt Fagskoleråd sin rolle.	

3. Innspill fra KS til nytt mandat for Nasjonalt fagskoleråd

Fra:	Kristin St Hilaire	Dato:	24.02.2026
Til:	AU Nasjonalt fagskoleråd	Dokument nr.:	23/04640-8

NOTAT

Begrepsbruk

KS anbefaler at rådet endrer navn til «Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning», og at mandatet gjenspeiler dette. Det vil være i tråd med regjeringens tydelige satsing i Meld. St. 11 (2024–2025) *Fagfolk for en ny tid – med høyere yrkesfaglig utdanning*. En navne- og mandatendring vil bedre reflektere både dagens og framtidens utdanningsnivåer, styrke

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

sektorens status og synlighet, og sikre at begrepsbruken harmonerer med regjeringens vedtatte tiltak og overordnede utviklingsretning for sektoren.

Mandatets innledende tekst

Det fremgår av andre setning at fagskolene skal ha et overordnet *ansvar* (... og strategisk perspektiv som bygger på relevant arbeidslivskompetanse). Ansvaret for fagskolesektoren er imidlertid fordelt mellom nasjonale myndigheter, fylkeskommuner og private eiere. Den nærmere ansvarsfordeling reguleres både av lov, forskrifter, oppdrag fra departementet til de statlige myndighetene og av kommunelovens bestemmelser om lokalt selvstyre. Det nasjonale faglige rådet har ingen myndighet eller ansvar som sådan. Det er derfor misvisende å fremstille det slik at et nasjonalt faglig råd har et overordnet **ansvar** for sektoren, og dette begrepet bør utgå slik at det klargjøres at dette organet har en rådgivende rolle.

KS mener at mandatet bør tydeliggjøre at Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning først og fremst er et faglig og strategisk rådgivende organ for regionale og sentrale utdanningsmyndigheter. KS foreslår derfor at tredje setning i første avsnitt endres til:

«Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning skal gi råd til regionale og sentrale utdanningsmyndigheter i spørsmål om høyere yrkesfaglig utdanning, og skal ha et strategisk perspektiv som bygger på relevant arbeidslivskompetanse.»

En slik presisering skaper klarhet i rådets formål og rolle, og er i tråd med etablerte prinsipper i statlig styring, hvor rådgivende organer skal bidra med kunnskapsbaserte vurderinger – ikke forvalte eller fremme enkeltaktørers interesser. Den styrker også rådets legitimitet som arena for brede perspektiver og samsvarer med rollen KS tidligere har vektlagt, der tydelige roller, helhet, kvalitet og systemutvikling står sentralt.

Gjeldende kulepunkt 2

KS mener at kulepunkt 2 i dagens mandat bør fjernes. Formuleringen om at rådet skal «fremme fagskolenes samlede interesser» og arbeide for «forutsigbare og tilfredsstillende økonomiske rammer» innebærer en forskyvning fra faglig rådgivning til interessepolitikk.

Et råd som består av et bredt partnerskap – offentlige og private tilbydere, arbeidslivets parter og myndigheter – bør ikke få oppgaver som kan skape rollekonflikter eller forventninger om felles lobbyvirksomhet på sektorens vegne.

Spørsmål om statlige bevilgninger til fagskolene avgjøres i Stortinget, og i fylkeskommunene gjennom ordinære demokratiske prosesser.. De ulike partene kan fremme sine ulike legitime interesser i disse prosessene, der partene også vil foreta helhetlige avveininger av sektorens behov opp mot andre formål. Fylkeskommunene forvalter også statlige tilskuddsmidler og har ansvaret for dimensjonering og regional kompetansepolitikk innenfor nasjonale rammer. På fylkeskommunalt nivå vil det blant annet gjennom regionale kompetansefora og andre demokratiske prosesser vært godt rom for innspill og samarbeid med partene. KS påpeker at det ikke finnes faglige råd for noen andre deler av utdanningssektoren med et slikt mandat, og at det interessepolitiske arbeidet der følger ordinære prosesser. Dette bør også gjelde for fagskolesektoren.

Kulepunkt 2 er dessuten delvis dekket av øvrige mandatpunkter om kvalitet, samarbeid og systemutvikling. Dagens øvrige punkter gir allerede et solid grunnlag for et faglig bredt og strategisk orientert råd.

Temaer som samarbeid mellom arbeidsliv og tilbydere, kvalitet og fleksibilitet, overgangsordninger, kompetansebehov, synliggjøring og internasjonalisering, gir gode rammer for kunnskapsbasert arbeid på tvers av sektoren. Disse dimensjonene gir rådet mulighet til å ivareta helhet, relevans og kvalitet uten at det må ta stilling til fordelingsproblemer eller økonomiske særinteresser.

Ved å fjerne kulepunkt 2 blir rådets funksjon tydeligere avgrenset til å være et strategisk og faglig rådgivende organ. Dette legger til rette for mer likeverdig deltakelse og diskusjoner som bygger

på analyser, kunnskapsgrunnlag og systemutvikling – ikke på interessekamper eller ressursfordelingsspørsmål mellom tilbydere.

En slik avgrensning styrker rådets troverdighet og gjør det enklere for regionale og nasjonale myndigheter å innhente råd som støtter en langsiktig og bærekraftig utvikling av høyere yrkesfaglig utdanning.

Gjeldende kulepunkt 4

Dagens formulering kan skape uklarhet om rådets rolle. Å «arbeide for» studenters rettigheter kan tolkes som en operativ oppgave, mens rådet skal være rådgivende. I tillegg er begrepet «øvrige rammebetingelser» bredt og kan tolkes som økonomiske forhold, noe som ikke ligger innenfor rådets mandat.

For å unngå rolleblanding – og samtidig sikre at studentperspektivet ivaretas på systemnivå – foreslås følgende formulering:

«Gi råd om hvordan studentenes rettigheter kan ivaretas gjennom klare og forutsigbare regler og strukturer.»

Gjeldende kulepunkt 6

Gjeldende kulepunkt 6 bør etter KS' syn endres for å gjenspeile utviklingen i høyere yrkesfaglig utdanning. Etableringen av en egen yrkesfaglig søyle på nivå 6 og 7 innebærer at arbeidet med overgangsordninger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskolesektoren i stor grad er etablert på systemnivå. Rådets oppgave bør derfor ikke være å utvikle slike systemer, men å gi faglige vurderinger av hvordan eksisterende ordninger kan videreutvikles, samordnes og gjøres mer forutsigbare for studenter, arbeidsgivere og tilbydere. Dette ligger også bedre innenfor rådets rolle som strategisk rådgivende organ – ikke som et operativt utviklingsorgan. KS foreslår derfor at kulepunktet omformuleres slik:

«Gi råd om videreutvikling av ordninger som sikrer gode og forutsigbare overganger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning, i samarbeid med NOKUT og UHR.»

En slik formulering tar høyde for at sektoren har endret seg, samtidig som rådet fortsatt får en viktig rolle i å styrke sammenheng og mobilitet i utdanningssystemet. Det sikrer at rådet arbeider på systemnivå, gir rom for faglige vurderinger, og unngår overlapp med de operative oppgavene som ligger til HK-dir. og NOKUT.

Gjeldende kulepunkt 7

Kulepunktet om å «arbeide for at fagskoletilbudene fremstår som attraktive utdanningstilbud» er primært rettet mot institusjonsnivået og ligger nær markedsføring og rekrutteringsarbeid. Slike oppgaver tilhører tilbyderne, ikke et rådgivende råd. Samtidig er det viktig at rådet kan gi innspill om strukturelle forhold som påvirker synlighet, forståelse og tilgang til høyere yrkesfaglig utdanning. KS foreslår derfor at punktet løftes fra et operativt til et systemorientert nivå. KS foreslår nytt kulepunkt:

«Vurdere og belyse systemforhold som kan styrke synlighet, tilgang og forståelse av høyere yrkesfaglig utdanning.»

Dette tydeliggjør at rådet skal gi råd på systemnivå, uten å gripe inn i institusjonenes ansvar for egen attraktivitet.

Rådets sammensetning

Avslutningsvis vil KS peke på behovet for at Kunnskapsdepartementet gjennomgår rådets sammensetning og vurderer om dagens medlemsstruktur fortsatt er hensiktsmessig.

KS mener at oppnevning av medlemmer av Rådet bør følge vanlige ordninger for trepartssamarbeid med arbeidslivets parter, i tråd med Regjeringens egen veiledning om trepartssamarbeidet. Dette innebærer at hovedsammenslutningene bør være representert, i tillegg til arbeidsgiverorganisasjonene. Vi mener imidlertid at andre interesseorganisasjoner, eksempelvis for offentlige fagskoler, ikke har en naturlig plass i rådet, og skaper uklarhet om representasjon. Fylkeskommunene er som eier av de offentlige fagskolene og lokaldemokratiske

organ den formelle representanten for de offentlige fagskolene. Det bør gjøres særskilte vurderinger om det skal oppnevnes medlemmer til rådet som ikke representerer hovedsammenslutningene eller arbeidsgiverorganisasjonene.

En gjennomgang vil styrke rådets legitimitet, sikre god rolleforståelse og bidra til at det kan fungere som et effektivt rådgivende organ i tråd med mandatet og sektorens behov fremover.

KS' forslag til nytt mandat

Mandat for nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning

Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning er oppnevnt av Kunnskapsdepartementet etter forslag fra partene i arbeidslivet. Rådet bygger sin virksomhet på ILO-konvensjon 142 om yrkesrettledning og yrkesopplæring.

Rådet skal gi råd til regionale og sentrale utdanningsmyndigheter i spørsmål om høyere yrkesfaglig utdanning og skal ha et strategisk perspektiv som bygger på relevant arbeidslivskompetanse. Det skal bidra til videreutvikling av høyere yrkesfaglig utdanning i tett samarbeid med arbeidslivet.

Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning skal

- Bidra til å gi råd om rammer og strategier for høyere yrkesfaglig utdanning som ivaretar den enkeltes, virksomhetenes og samfunnets behov for yrkesrettet kompetanse og livslang læring.
- Bidra til å gi råd om fleksible utdanningstilbud tilpasset den enkelte student og arbeidslivets behov.
- Gi råd om hvordan studentenes rettigheter kan ivaretas gjennom klare og forutsigbare regler og strukturer
- Styrke samarbeidet mellom offentlig og private tilbydere av høyere yrkesfaglig utdanning, samarbeide med de nasjonale fagutvalgene, og legge til rette for kvalitetsutvikling i sektoren.

Nasjonalt fagskoleråd er et rådgivende organ oppnevnt av Kunnskapsdepartementet.

HK-dir er sekretariat for Fagskolerådet.

e-post: fagskoleradet@hkdir.no

- Gi råd om videreutvikling av ordninger som sikrer gode og forutsigbare overganger mellom høyere yrkesfaglig utdanning og universitets- og høyskoleutdanning, i samarbeid med NOKUT og UHR.
- Vurdere og belyse systemforhold som kan styrke synlighet, tilgang og forståelse av høyere yrkesfaglig utdanning.
- Ha tett kontakt med arbeidslivet for å gi råd om kompetansebehov innen aktuelle fagområder.
- Bidra til synliggjøring av høyere yrkesfaglig utdanning og foreslå områder for forsøk, statistikk- og utviklingsarbeid og forskning innenfor fagskolesektoren.
- Fremme internasjonalisering i høyere yrkesfaglig utdanning.

Nasjonalt råd for høyere yrkesfaglig utdanning oppnevner egne arbeidsgrupper for spesielle formål etter behov, og samarbeider med faglige nasjonale utvalg (for eksempel SRY, UHR og nasjonale fagråd).